

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ MÜLTECİLERİN
DEPRESYON DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Nigar ÇİÇEK

İstanbul, 2016

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ MÜLTECİLERİN
DEPRESYON DÜZEYLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Nigar ÇİÇEK

Öğrenci No:
130790089

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Samuray ÖZDEMİR

İstanbul, 2016

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Türkiye’deki Suriyeli Mültecilerin Depresyon Düzeyleri**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 20 / 07 / 2016

Nigar ÇİÇEK

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

20/07/2016

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden **130790089** numaralı **Nigar ÇİÇEK'in** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Türkiye'deki Suriyeli Mültecilerin Depresyon Düzeyleri*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 19.04.2016 tarih ve 2016/16 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (40) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği ile Kabul/Red veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Samuray ÖZDEMİR
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Neslim Güvender DOKSAT
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof. Dr. İrem Yalug ULUBİL
(Kocaeli Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Nigar ÇİÇEK
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Samuray ÖZDEMİR
Alanı : Klinik Psikoloji
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2016
Anahtar Kelimeler : Göç, Mülteci, Sığınmacı, Depresyon, Beck Depresyon Ölçeği

ÖZ

TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ MÜLTECİLERİN DEPRESYON DÜZEYLERİ

Depresyon en yaygın psikiyatrik bozukluklardandır ve travma yaşantılarından sonra sık görülür. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’deki Suriyeli mültecilerin yaşadıkları depresyon düzeylerini belirlemek ve bazı sosyodemografik değişkenlerle ilişkisini araştırmaktır. Bu araştırmada 12-54 yaş arasındaki 52 (26 kadın, 26 erkek) Suriyeli sığınmacıya Sosyodemografik Bilgi Formu ve Beck Depresyon Ölçeği uygulanmıştır. Katılanların %88.5’inde Beck Depresyon Ölçeği puanı kesme puanının üzerinde bulunmuştur. Bu oran çok yüksektir ve sığınmacıların ruhsal sorunlarının önemini göstermektedir. Bulgular tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Name and Surname : Nigar ÇİÇEK
Supervisor : Assist. Prof. Dr. Samuray ÖZDEMİR
Major : Clinical Psychology
Degree and Date : Master, 2016
Key Words : Migration, Refugee, Depression, Beck Depression Inventory

ABSTRACT

THE LEVELS OF DEPRESSION OF SYRIAN REFUGEES IN TURKEY

Depression is the most common psychiatric disorders, and it is seen frequently after traumatic experiences. The aim of this investigation was to determine the levels of Syrian refugees in Turkey, and to investigate the relation with sociodemographic variables. In this investigation, the Sociodemographic Form and Beck Depression Inventory to 52 Syrian refugees (26 female, 26 male) between 12-54 years old were applied. Of participants, 88.5% had over points than Beck Depression Inventory cut-off points. This ratio is very high and shows that the psychiatric problems of the refugees are important. The findings were discussed, and some suggestions were given.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
GRAFİK LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DEKİ MÜLTECİ KONUSUNA GÜNCEL YAKLAŞIM

1.1. Mülteci Kavramının Tanımı	3
1.2. Sığınmacı Akının Nedenleri	5
1.3. Türkiye’ye Gerçekleşen Mülteci Akınları	6
1.4. Mültecilerin (Sığınmacıların) Yaşadıkları Sorunlar	8
1.4.1. Sığınmacıların Karşılaştıkları Sosyal Sorunlar	9
1.4.2. Sığınmacıların Karşılaştıkları Temel Ekonomik Sorunlar	11
1.4.3. Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu.....	11
1.4.4. Kamplarda Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu	15
1.4.5. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu.....	15
1.5.2. Yerleşilen Yer.....	17
1.5.3. Suriyeli Sığınmacıların Türk Vatandaşlarına Oranı	18
1.5.4. Akrabalıklar	18
1.5.5. Ekonomik Unsurlar.....	18
1.5.6. Zaman Etkeni.....	19

İKİNCİ BÖLÜM
SIĞINMACILARIN YAŞADIKLARI RUHSAL SORUNLAR VE
DEPRESYON

2.1. Kitlesele Göçlerin ve Mülteciliğın Ruhsal Durum Üzerindeki Etkileri	20
2.2. Depresyon	21
2.2.1. Depresyonun Tanımı	21
2.2.2. Depresyonun Epidemiyolojisi	21
2.2.3. Depresyonun Etiyolojisi	22
2.2.4. Depresyon Modelleri	23
2.2.5. Depresyonun Tanı Ölçütleri ve Klinik Görünümü	25
2.3. Sosyal Destek.....	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü ve Modeli.....	30
3.2. Araştırmanın Problemi	30
3.3. Araştırmanın Amacı	30
3.4. Alt Problemler	31
3.5. Araştırmanın Hipotezleri	32
3.6. Araştırmanın Önemi	33
3.7. Sayıtlılar	33
3.8. Sınırlılıklar	33
3.9. Araştırmanın Evreni ve Örneklemleri	34
3.10. Veri Toplama Araçları	34
3.10.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	34
3.10.2. Beck Depresyon Ölçeğİ	35
4.11. Verilerin Toplanması.....	36
4.12. Verilerin Analizi.....	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Beck Depresyon Ölçeğinin Güvenilirliği	37
4.2. Örneklem Grubunun Sosyodemografik Özellikleri.....	38
4.3. Beck Depresyon Ölçeği Verileri ve Karşılatırmalı Analizler.....	45
TARTIŞMA	52
SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKÇA	59
EKLER	66
Ek-1. Sosyodemografik Bilgi Formu	66
Ek-2 Beck Depresyon Ölçeği	69

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1.4.1: Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Kaldıkları Barınma Merkezlerine Göre Sayıları	13
Tablo 1.4.2: Türkiye’de Barınma Merkezleri Dışında Yaşayan Suriyelilerin Yaşadıkları İllere Göre Sayısı	14
Tablo 1.4.3: Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Geldikleri Kente Göre Dağılımı	14
Tablo 2.2.1: Depresyon Modelleri	24
Tablo 4.1.1: Beck Depresyon Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi	37
Tablo 4.2.1: Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı	38
Tablo 4.2.2: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	38
Tablo 4.2.3: Örneklem Grubunun Son 1 Ay İçinde Türkiye'deki Aylık Hane Gelirine Göre Dağılımı (ABD Doları).....	39
Tablo 4.2.4: Örneklem Grubunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	39
Tablo 4.2.5: Örneklem Grubunun Aile Bireylerinden Yaşamını Kaybeden Olup Olmadığına Göre Dağılımı.....	40
Tablo 4.2.6: Örneklem Grubunun Aile Bireylerinden Yaralanan Olup Olmadığına Göre Dağılımı ...	40
Tablo 4.2.7: Örneklem Grubunun Suriye'den Ayrılış Nedenlerine Göre Dağılımı	41
Tablo 4.2.8: Örneklem Grubunun Türkiye'ye Giriş Biçimine Göre Dağılımı	41
Tablo 4.2.9: Örneklem Grubunun Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri	42
Tablo 4.2.10: Örneklem Grubunun Kayıt Durumuna Göre Dağılımı	42
Tablo 4.2.11: Örneklem Grubunun Türkiye’de Yaşadığı Konut Tipine Göre Dağılımı.....	43

Tablo 4.2.12: Örneklem Grubunun Sağlık Hizmetlerinden Faydalanıp_Faydalanamadıklarına Göre Dağılımı.....	43
Tablo 4.2.13: Örneklem Grubunun İlaça Erişebilme Durumuna Göre Dağılımı.....	44
Tablo 4.2.14: Örneklem Grubunun İnsani Yardım Kuruluşlarından Yardım Alıp Almadıklarına Göre Dağılımı.....	44
Tablo 4.3.1: Örneklem Grubunun Beck Depresyon Ölçeği Toplam Puanlarına Göre Dağılımı.....	46
Tablo 4.3.2: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Farklılıklarını İnceleyen F Testi	47
Tablo 4.3.3: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılıklarını İnceleyen t Testi	47
Tablo 4.3.4: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Son 1 Aylık Hane Gelirine Göre Farklılığını İnceleyen F Testi	48
Tablo 4.3.5: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen F Testi	48
Tablo 4.3.6: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Aile Bireylerinden Yaşamını Kaybeden Olup Olmamasına Göre Farklılığını İnceleyen t Testi	49
Tablo 4.3.7: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Aile Bireylerinden Yaralanan Olup Olmama Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi.....	49
Tablo 4.3.8: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Suriye'den Ayrılma Nedenlerine Göre Farklılığını İnceleyen F Testi	50
Tablo 4.3.9: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi	50
Tablo 4.3.10: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin İlaça Erişebilme Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi	51
Tablo 4.3.11: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin İnsani Yardım Kuruluşlarından Yardım Alma Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi.....	51

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 4.3.1: Beck Depresyon Ölçeğinin Maddelerine Göre Örneklem Grubunun Puanları	45
---	----

KISALTMALAR

APA	: American Psychiatric Association
Ark.	: Arkadaşları
SBF	: Sosyodemografik Bilgi Formu
BDÖ	: Beck Depresyon Ölçeği
DSM	: The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders - Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
ORSAM	: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi
SGDD	: Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği
SND	: Suriye Nur Derneği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
UNHCR	: The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees - Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

GİRİŞ

İnsanın yaşamında çeşitli amaçlarla yer değiştirme hareketleri tarih boyunca görülmüştür. Bu yer değiştirme hareketleri göç olarak adlandırılır (Tunç, 2015). Göçlerin en temel ve en insancıl amaçları, çalışmak ve daha iyi yaşama olanakları bulmaktır. Tarih boyunca görülen göçler hem yeni yerleşilen ülkenin, hem de dünyanın nüfus yapısını, ekonomik yapısını, kültürel gelişmesini etkilemiştir (Gün, 2011). Bu açıdan göçler sosyal bir olgudur ve tüm dünyayı ilgilendirmektedir (Aksoy, 2012).

Göçler bireysel, gruplar halinde olabildiği gibi, kitlesel de olabilir. Kitlesel göçler daha çok savaş durumlarında görülmektedir. İnsanlar çatışmadan ve şiddetten kaçmak için yaşadıkları coğrafi bölgeyi ve toplumu bırakarak göç etmek zorunda kalmaktadırlar (Gökçan ve ark., 2015).

Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgali ve bununla eş zamanlı olarak başlayan iç savaş, Afganistan'ı en çok göç veren ülke konumuna getirmiştir (Kartal, 2013). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu'nun Raporuna göre, 2011 yılı itibariyle en çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülke Pakistan'dı (UNHCR, 2011). Bu rapora göre, 2011 yılında en çok mülteciye ev sahipliği yapan ilk 10 ülke arasında Türkiye yoktur.

2011 yılında başlayan Suriye krizinin ardından dünya en büyük mülteci hareketiyle karşı karşıya kalmıştır. Türkiye coğrafi konumu nedeniyle, eskiden beri göç veren ve göç alan ülkeler arasında bir köprü görevi görmektedir (Koç ve ark., 2015; Tekin, 2007). Suriye krizinden sonra Türkiye artık bir göç alan ülke konumuna gelmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu'nun raporuna göre, 2014 yılı itibariyle en çok sayıda mülteciye ev sahipliği yapan ülkeler sıralamasında Türkiye dördüncü sıradadır (UNHCR, 2014). Birleşmiş Milletler'in Ocak 2015 tahminlerine göre, Türkiye'nin bu sıralamada birinci duruma geleceği öngörülmüştür (Tunç, 2015).

Kitlesel göçler en çok savaşlara baēlı olarak gör÷lmektedir. Kitlesel göçlerin temel nedeni olan savaşların uzun sürmesi ile “zorunlu göç” kavramı gündeme gelmiştir. Zorunlu göç kavramının gerçekleşmesi için kitlesel göçün iki koşulu karşılaması gerekir: Birincisi, tehlike altında olan nüfusun, ÷lke toplam nüfusunun %1’inden fazla olması; ikincisi, olumsuz yaşam koşulları nedeniyle en az 100.000 kişinin yaşadığı yeri terk etmesidir (Dinçer ve ark., 2013; Tunç, 2015).

Türkiye Suriyelilerin yaşadığı zorunlu göç ve m÷lteci hareketiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum yalnız Türkiye’yi deēil, komşu ve diēer hedef ÷lkeleri de etkilemiştir.

Bu çalışmanın amacı m÷lteci akınının nedenleri ve m÷ltecilerin yaşadıkları sorunların ele alınması; Türkiye’ye gerçekleşen m÷lteci akımlarının tarihçesinin ve Suriye’den gelen m÷lteci akınının incelenmesi; Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların sığınma merkezleri ve Suriyeli m÷ltecilerin genel durumunun ve Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları depresyon durumunun ortaya konulmasıdır. Çalışma ilgili alandaki literatür taramasının yanı sıra, Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar ile yapılan bir ölçek çalışması ile desteklenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde m÷lteci (sığınmacı) kavramının tanımı, sığınmacı akınının nedenleri ve m÷ltecilerin yaşadıkları sorunlar açıklanmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde Türkiye’ye gerçekleşen m÷lteci akımlarının tarihçesi ve Suriye’den gelen sığınmacı akını incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların sığınma merkezleri ve Suriyeli sığınmacıların ruhsal sorunları ele alınmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılara uygulanan ölçeğin verileri istatistiksel veri analiz programına girilerek elde edilen analiz sonuçları ‘Bulgular’ başlığı altında paylaşılmaktadır. Bu çalışmanın beşinci bölümde ise elde edilen analiz sonuçları, araştırmacının hipotezlerinden yola çıkarak ilgili literatür ışığında değerlendirilerek tartışılmıştır. Son bölüm olan altıncı bölümde sonuçlar ve öneriler verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ MÜLTECİ KONUSUNA GÜNCEL YAKLAŞIM

1.1. Mülteci Kavramının Tanımı

Mülteci (refugee) kavramı, dar anlamda “başka bir ülkeye sığınma talebinde bulunan ve bu talebi o ülke tarafından kabul edilen kişi” dir (Tunç, 2015). Mülteci kavramı için 1951 yılında Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi’nde kapsamlı bir tanım verilmiştir: “Menşei ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini tabiyeti, belli bir toplumsal gruba ait olması veya siyasi görüşü nedeniyle zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan veya yararlanmak istemeyen veya zulüm korkusu nedeniyle buraya dönmek istemeyen kişi”. (TBMM, 2016; Tunç, 2015).

İnsan haklarıyla ilgili uluslararası belgeler mültecilerin “sığınma hakkı”nı tanıdığı ve bu hakkı verdiği için, genellikle mülteci ile sığınmacı eş anlamlı olarak kullanılabilir (Ataman, 2015). Buna göre, birçok ülkede, o ülkeye sığınma hakkı verilmesiyle kişiye otomatik olarak mülteci adı verilirken, bazı ülkelerde sığınma hakkı ile mültecilik statüsü otomatik olarak kazanılmamaktadır.

Göç Terimleri Sözlüğü (2009) mülteci ile sığınmacıyı ayırarak aralarındaki farkı şöyle belirtmiştir: “Sığınmacı, mülteci olarak o ülkeye kabul edilmek isteyen ve mültecilik statüsüne geçmek için yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişidir”.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun 14 Aralık 1950 tarihindeki 429 (5) sayılı kararı ile bir araya gelen konferansta onaylanan, 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre’de imzalanan ve 43. madde ile örtüşecek şekilde 22 Nisan 1954 yılında yürürlüğe giren “Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme”ye göre bir sığınmacı tanımı yapılmıştır (Güçer ve ark., 2013). Türkiye’de bu sözleşme 24 Ağustos 1951 tarihinde imzalanmış, 29 Ağustos 1961 tarihinde onaylanmıştır (Barkın, 2014; TBMM, 2016).

Yıldız ve arkadaşlarına göre (2014), mülteci kavramı (sığınmacı); “İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ırkı, dini, milliyeti, bir sosyal gruba ait olması, siyasi görüşleri nedeni ile eziyet göreceğinden endişe eden, bu nedenle yaşadığı yerden

kaçmak zorunda kalan, ülkelerine geri dönemeyen ve bir başka ülkeye sığınmak zorunda kalan, Avrupa'dan gelen ve İçişleri Bakanlığı tarafından sığınmacı statüsü verilen yabancı uyruklu birey veya belli bir uyuğu olmayıp vatansız birey" olarak tanımlanmıştır.

Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'nde bulunan, fakat 1967 yılındaki protokolle kaldırılan "Coğrafi Sınırlama"yı Türkiye kaldırmamış olup halen uygulamaktadır. Buna göre, Türkiye mülteci statüsünü yalnız Avrupa'dan gelenlere vermektedir (Barkın, 2014). Bu nedenle Suriye'den göç ederek Türkiye'ye gelen ve yerleşen Suriyelilere "mülteci" denemez; "sığınmacı" demek daha doğrudur. Bu nedenle bundan sonraki bölümlerde "sığınmacı" terimi kullanılacaktır.

Türkiye'de mülteciler ve sığınmacılarla ilgili özel düzenlemelerle, bunlara yönelik olarak çeşitli yasalardaki düzenlemeler "yabancılar" başlığı altında yer almıştır (Koç ve ark., 2015).

Coğrafi konumu ve çatışma noktalarına yakınlığı gibi nedenlerle büyük göç ve sığınmacı akınına uğrayan Türkiye'de sığınmacı ve göç konularında kanunlar ve diğer düzenlemeler bakımından değişikliklerin yapılması gerekliliği doğmuştur. Bu doğrultuda, 04.04.2013 tarihinde kabul edilen 6458 sayılı kanun 11.04.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla Suriye ve benzeri iç savaşın yaşandığı ülkelerden toplu olarak gelenlere "geçici koruma" statüsü verilmektedir.

2014 yılı Haziran ayı itibarı ile Türkiye'nin Suriye sınırına yakın bölgelerinde konumlandırılan 22 sığınma kampında Suriyeliler konaklamakta; bunlara ek olarak Türkiye'de kayıtlı 515.000 Suriyeli kent sığınmacısı yaşamaktadır. Hükümet ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Türkiye genelinde Suriyeli sığınmacı sayısının 900.000 civarında olduğunu tahmin etmektedir. Türkiye hükümeti kamplardaki sığınmacılara koruma ve insani yardım sağlamaktadır (Öztürkler ve Göksel, 2015).

1.2. Sığınmacı Akının Nedenleri

“Sığınmacı” tanımında birtakım nedenlerle eziyete uğrayan veya eziyete uğramaktan endişe duyan bireyler vurgulanmıştır. Bu özelliklerden yola çıkarak mülteci akınlarının nedenlerini genel olarak açıklamak mümkündür. Bu nedenler aşağıdaki başlıklarda ele alınabilir:

Devletler Arasındaki Çatışmalar/Savaşlar: 1969, 1982 ve 1992 yıllarında toplam 34.028.000 sığınmacının 14.227.000’i devletler arasındaki çatışmalar nedeni ile göç etmişlerdir. Başta Birinci ve İkinci Dünya Savaşları olmak üzere Arap devletleriyle İsrail devleti arasında yaşanan çatışmalar, Filistin Sorunu, Azerbaycan ile Ermenistan arasında Dağlık Karabağ sorunu nedeniyle yaşanan çatışmalar, 1950’li yıllarda Afrika’da anti-sömürgecilik girişimleri ve Körfez savaşları nedeni ile birçok insan yaşadıkları ülkelerden göç etmek zorunda kalmışlardır (Korkmaz, 2014).

Kimlik Çatışmaları: Yirminci yüzyılda yaşanan devletler arasındaki çatışmalar, çok çeşitli sorunlara da yol açmışlardır. Toplumsal bir çatışmadan duyulan endişenin de etkisi ile din, mezhep, kültür ve benzeri değerler çerçevesinde yeni kimlik çatışmaları ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan kitlesel çatışmaların iki temel özelliği önemlidir. Bu özelliklerden birisi kimlik niteliği, diğeri askeri olarak paramiliter yapısıdır. Kimlik çatışmalarında, çatışma merkez ile farklı kimlik taşıyan bir topluluk arasında yaşanır, özerk alan isteği ön plandadır ve çatışmanın temel nedeni toprak isteğidir. Bunun dışında, farklı kimlikteki topluluk çatışmaları veya merkezi yönetim tarafından zulüm görme durumunun söz konusu olması gerekmektedir. Burada toprak isteği söz konusu değildir. Çatışmanın altında yatan neden merkezi yönetimin zulmünden veya farklı kimlikteki topluluklar ile yaşanan diğer sorunlardan kaynaklanır (Yüksel ve ark., 2014).

Sivil Çatışmalar: Sivil çatışmalar kimlik çatışmaları kadar sığınmacı akınına yol açmasa da, sığınmacı akını azımsanmayacak düzeydedir. Sivil çatışmalar kimlik niteliğinde olmayan çatışmalardır. Sivil çatışmanın nedenleri dinsel, dilsel veya sosyal bir unsur değildir. Sivil çatışmaların atında yatan temel neden sınıf farklılıkları veya ideolojik ayrılıklardır. Bu tür çatışmalarda halk merkezi yönetime,

merkezi yöntem de halka karşı mücadele vermektedir. Sivil çatışmalarda yapılan mücadeleler silahlı örgütlerce gerçekleştirilmektedir (Yüksel ve ark., 2014).

Baskıcı Otoriter Rejimler: Baskıcı otoriter yönetimler de göçlere ve sığınmacı akımına neden olmuştur. Baskıcı otoriter rejimler İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve 1970’li yıllara kadar oldukça etkili olmuştur. İkinci Dünya Savaşı’ndan önce Almanya ve İtalya’da egemen olan rejim faşizmdir, İkinci Dünya Savaşı’nın altında yatan neden de budur. Bununla birlikte Çin ve Küba’da komünistmin egemen olması, İspanya’da Franco ve İran’da İslami devrimin yaşanması birçok insanın göç etmesine ve sığınmacı olmasına etmelerine neden olmuştur (Bitkal, 2014).

1.3. Türkiye’ye Gerçekleşen Mülteci Akınları

Türkiye genel olarak göçler için bir geçiş (transit) ülkesi olarak bilinirken, özellikle son yıllarda hedef ülke durumuna gelmiştir.

Birinci Dünya Savaşı’nın ve Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasının ardından, yeni Türkiye sınırlarının dışında kalan, ağırlıklı olarak Türk soyundan gelen ve Müslüman insanlar Türkiye’ye göç etmişlerdir. 1945 yılından 1980’li yıllara kadar olan dönemde Türkiye’ye göç edenler ağırlıklı olarak Bulgaristan’dan gelmişlerdir. Daha sonra Yugoslavya’dan birçok göçmen gelmiştir. 1980 ile 1990’lı yılları kapsayan dönemde daha çok Afgan kökenli sığınmacılar göç etmişlerdir. 1980’li yıllardan itibaren Türkiye bir transit göç bölgesine dönüşmüştür. Özellikle Ortadoğu’dan gelen sığınmacılar bu niteliktedir. Bunların başında da İranlılar gelmektedir. 1979 yılındaki İran devrimi sonrasında birçok İran vatandaşı Türkiye’ye sığınmıştır (Buz, 2010).

Türkiye’ye 1990’lı yılların başına kadar yaklaşık 300.000 Türk kökenli Bulgaristan vatandaşı sığınmış olup, sığınmacıların yaklaşık 150.000’i Bulgaristan’a geri dönmüşlerdir. 1991 yılında Irak’tan kaçan 500.000 Kürt Türkiye’ye sığınmıştır (İçduygu, 2015).

2000’li yılların başında yaklaşık 25.000 Bosnalı Türkiye’ye sığınmış, sığınmacıların büyük bir bölümü Davton Antlaşması ile geri dönmüşlerdir.

Türkiye'ye yaşanan göç hareketleri içinde en güncel, en büyük, en sorunlu olanı Suriye kökenli göçler ve sığınmacılardır. Suriye'deki savaş, iç karışıklık, can ve mal güvenliğinin olmaması gibi nedenlerle birçok Suriyeli ülkemize göç etmiştir (Çorabatır ve Hassa, 2013).

Arap baharı adı verilen gösterilerle birlikte Nisan 2011'de Suriye krizi ortaya çıkmış, ülke bir iç savaşa sürüklenmiştir. İç savaş nedeniyle kendilerini risk altında, güvensiz, temel ihtiyaçlarını karşılayamaz durumda gören Suriyeliler ülkelerinin içine ve dışına göç etmeye başlamışlardır (Tunç, 2015).

Suriye'deki olayların sonucunda, ilk sığınmacı kafilesi Nisan 2011 sonunda Türkiye'ye girmiştir. Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye, toplu göç hareketinin başlamasıyla birlikte Suriye vatandaşları için "açık kapı politikası" izlemiş ve dört yıl içinde %44'lük kabul oranı ile en fazla Suriyeli sığınmacıyı ağırlayan ülke durumuna gelmiştir. Tunç'un (2015) belirttiğine göre, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği 15 Haziran 2015 tarihi itibarıyla dört milyona yakın Suriyelinin ülkeleri dışına göç ettiğini, bunlardan 1.772.535'inin Türkiye'de olduğunu belirtmiştir.

Türkiye'ye göç eden sığınmacılar önceleri sınır illerine ve kamplara yerleştirilmişlerdir. Kamplar yetmeyince akrabalarının yanında, ayrı evlerde yaşamaya başlamışlardır. İç savaşın uzamasına ve gelen sığınmacıların sayısındaki büyük artışa bağlı olarak Suriyeliler Türkiye'nin her bölgesine dağılmışlardır (Güçtürk, 2014). Oytun ve Gündoğar'a göre (2015), Suriyelilerin %85'i kamp olmayan illerde yerel halkla birlikte yaşamaktadırlar.

Haziran 2014 itibarı ile Türkiye'nin Suriye sınırına yakın bölgelerinde yer alan 22 sığınma kampında Suriyeliler yaşamakta, buna ek olarak Türkiye'de kayıtlı 515.000 Suriyeli kent sığınmacısı yaşamaktadır. Türkiye hükümeti, kamplardaki sığınmacılara koruma ve insani yardım sağlamakta olup kamp dışındaki sığınmacıların durumu sığınma kamplarındaki kadar iyi değildir (Öztürkler ve Göksel, 2015).

1.4. Mültecilerin (Sığınmacıların) Yaşadıkları Sorunlar

Suriyeli sığınmacıların göç etmesi zorunlu göçtür. İstemedikleri halde ülkelerinden, birlikte yaşadıkları toplumdan, tarihlerinden, kültürel değerlerinden, anılarından uzakta; dilleri, dinleri, kültürleri, yaşam biçimleri farklı insanlarla bir arada yaşamak zorunda kalmışlardır. Bu durum çeşitli iletişim güçlüklerine ve yeni ortama uyum sorunlarına neden olmakta, zaman uzadıkça bu sorunların ve güçlüklerin çözümü zorlaşmaktadır (Aksoy, 2012).

Çeşitli özelliklere göre dünyada kabul edilen evrensel mülteci profili vardır. Bu profile yer alan özellikler şunlardır (Castles and Miller, 2008; Türksoy Karalı, 1999):

- Dilleri farklıdır,
- Kültürleri farklıdır,
- Yaşam tarzları farklıdır,
- Sosyoekonomik düzeyleri düşüktür,
- Mülteci nüfusu içinde kadın ve çocuk oranı yüksektir,
- Eğitim düzeyleri düşüktür.

Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmaların sonuçları Türkiye’deki Suriyelilerin profilinin de aynı özellikleri taşıdığını göstermiştir (AFAD, 2013; AFAD, 2014; Erdoğan, 2014; Sanduvac, 2013; Kanat ve Ustun, 2015; Oytun ve Gündoğar, 2015).

Sığınmacıların yaşadıkları sorunlar çok boyutludur. Bu sorunlar iki ana başlık altında çeşitli alt boyutlar biçiminde ele alınacaktır (Koç ve ark., 2015):

1. Sığınmacıların karşılaştıkları sosyal sorunlar: Hukuksal sorunlar, siyasal sorunlar, sosyal ve kültürel sorunlar, temel insani ihtiyaçların karşılanması sorunu, barınma sorunu (kamp içinde ve kamp dışında), güvenlik sorunu, sağlık sorunu, eğitim sorunu.

2. Sığınmacıların karşılaştıkları temel ekonomik sorunlar: İstihdam sorunu, işe girişte karşılaşılan sorunlar, işten çıkarılmada karşılaşılan sorunlar.

1.4.1. Sığınmacıların Karşılaştıkları Sosyal Sorunlar

Sığınmacıların karşılaştıkları sorunlar birbirleriyle doğrudan ilişkilidir. Bunları ayrı ayrı ele almak yalnız daha açık anlatmak içindir.

Hukuksal sorunlar: Suriyelilerin Türkiye'ye kabul edilmesi insani gerekçelerle olmuş ve savaşın uzun sürmeyeceği düşünüldüğünden hukuksal statüleri belirlenmemiştir. Daha sonra 30 Mart 2012 tarihli ve 62 sayılı yönetmelikle Suriyelilerin “geçici koruma” altında oldukları kabul edilmiş; Suriyeliler Ekim 2014'te kabul edilen Geçici Koruma Yönetmeliği ile “geçici koruma” statüsüne kavuşmuştur (Güçtürk, 2014).

Siyasal sorunlar: Bir ülkede insan hakları düzenlemeleri o ülkenin vatandaşları içindir (Koç ve ark., 2015).

Sosyal ve kültürel sorunlar: Bazı vatandaşlar mültecileri yaşam koşullarındaki kötüleşmeden, işsizliğin artmasından veya ücretlerdeki düşüşten sığınmacıları sorumlu tutmakta; Suriyeli akrabalarını evlerinde misafir edenlerde zamanla hoşnutsuzluk ortaya çıkmaktadır (Orhan, 2014).

Temel insani ihtiyaçların karşılanması sorunu: Suriyelilerin dörtte üçünü kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Bunların güvenlik, barınma, beslenme, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması görevi Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı'na (AFAD) verilmiştir.

Barınma sorunu (kamp içinde ve kamp dışında): Suriyelilerin en önemli sorunlarından biri barınma sorunudur. Barınma, kamplarda ve kamp dışında olmaktadır.

AFAD tarafından güneydoğu il ve ilçelerinde Kasım 2014 itibariyle 16 çadır kent, 1 geçici kabul merkezi, 6 konteyner kent olduğu bildirilmiştir. Bu barınma merkezlerinde Suriyelilerin güvenlik, eğitim, sağlık, ibadet, sosyal aktivite,

haberleşme, tercümanlık, bankacılık, kurslar gibi hemen her türlü ihtiyaçları karşılanmaktadır. Bu hizmetler arasında sağlık, eğitim, sosyal hizmetler önemli yer tutmaktadır (AFAD, 2014).

Suriyelilerin büyük bölümü kamp dışında, Türkiye genelinde yerel halkın içinde yaşamaktadır. Bu büyük grup barınma, beslenme, yüksek kira ciddi sorunlar yaşamasına rağmen kamplara gitmek istememektedir. Bunun nedenleri olarak şunlar bildirilmiştir (Orhan, 2014; Uzun, 2015):

- Ülkeye kaçak giriş yapan ve herhangi bir yere kaydolmayan/olmak istemeyen kişiler,
- Kamplarda yaşamaya başlamalarına rağmen kamp yaşamına uyum sağlayamayanlar,
- Maddi olanaklara sahip olup kişisel/özel nedenlerle kamp dışında yaşamayı tercih edenler,
- Kampların kapasitesinin dolması nedeniyle dışarıda beklemek zorunda kalanlar,
- Akrabalık ilişkileri nedeniyle kamplar yerine akrabalarının gösterdikleri yerlerde oturmak isteyenler.

Güvenlik sorunu: Suriye'deki iç savaşın nedenleri arasında mezhep ve ideolojik çatışmalar olduğu için, göç edenler Türkiye'nin güvenliği için tehdit oluşturabilir (Orhan, 2014).

Sağlık sorunu: Baskılar, savaşlar, şiddet, göç, ölüme tanık olma gibi olaylar ve travmalar ruhsal bozukluk riskini artırır (Önen ve ark., 2014).

Eğitim sorunu: Çocukların barınma ve beslenmeyle birlikte en önemli sorunu eğitimidir. Sığınmacı çocukların yaşlarına uygun eğitimle birlikte, yeni ülkeye ve topluma uyum sağlayacak dili de öğrenmeleri gereklidir (Koç ve ark., 2015).

1.4.2. Sığınmacıların Karşılaştıkları Temel Ekonomik Sorunlar

İstihdam sorunu: Suriyeli sığınmacıların çoğunun kayıt dışı olarak çalıştığı, ucuz iş gücü olarak istihdam edildikleri ve işsizliğin bu duruma bağlandığı, işletmelerde belli oranlarda Suriyeli istihdam edilmesinin zorunlu duruma getirildiği belirtilmektedir. İstihdam sorunu çok yönlüdür ve sorunu çözmeye çalışırken Türkiye'nin kendi iş gücünün ve iç piyasasının dengelerini de koruması gerekmektedir (Koç ve ark., 2015).

İşe girişte karşılaşılan sorunlar: Suriyelilerin çoğunun kötü çalışma koşullarında kayıt dışı, ucuz ve güvencesiz olarak çalıştıkları belirtilmektedir. Ucuz iş gücü niteliksiz iş gücü piyasasında da ucuzlamaya neden olmuştur (Orhan, 2014).

İşten çıkarılmada karşılaşılan sorunlar: Kayıt dışı, sosyal güvenceden yoksun olarak çalıştıkları için, sığınmacılar işlerini kaybetme ve kolayca işten çıkarılma tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar (Koç ve ark., 2015).

1.4.3. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu

En çok Suriye sınırına yakın iller ve ilçeler olmak üzere Türkiye'nin hemen her yerinde kayıt dışı giren Suriyeli vatandaşlar vardır. Suriye vatandaşlarının Türkiye'ye kayıt dışı yollarla girdiği saptandığında haklarında hukuksal işlem yapılarak sınır dışı edilmelerine rağmen, yüz binlerce Suriyeli kayıt dışı yollarla Türkiye'ye girmektedir (Çorabatır ve Hassa, 2013).

Suriyelilerin göç hareketi nedenleri açısından siyasi, şekil açısından kitlesel, koşulları açısından zorunlu, coğrafi sınırlar açısından dış göç olarak nitelendirilmektedir (Tunç, 2015).

Birçok ülke “Evrensel Mülteci Hakları”nı kabul etmiştir. Mülteci haklarının tanımlanması 1951 Cenevre Sözleşmesi ile sağlanmıştır (Kara, 2013). Türkiye'deki Suriyelilere mülteci statüsü verilememekle birlikte, geçici koruma statüsü ile çeşitli imkanlar tanınmıştır. Evrensel mülteci hakları şunları kapsamaktadır (Tunç, 2015):

- Zorla geri gönderilmeme hakkı/zorla geri gönderilmeye karşı koruma imkanı,

- İnsani standartlarda muamele hakkı,
- Sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı,
- Eğitim hizmetlerinden yararlanma hakkı,
- Seyahat edebilme hakkı,
- Çalışma izni hakkı,
- Ticari iş yeri açma hakkı,
- Sosyal güvenlik hakkı
- Oturma izni, konut edinme hakkı
- Vatandaşlık hakkı.

Evrensel Mülteci Hakları'ndan sosyal güvenlik hakkı ve vatandaşlık hakkı dışındaki hakların Suriyeli sığınmacılara imkan olarak sunulduğu görülmektedir. Eğitim imkanları kamplarda yaşayan Suriyelilerle sınırlı olmakla birlikte, eğitim ve çalışma izni konularında iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013; Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014; Toksöz ve ark., 2012; Tunç, 2015).

Kamplarda yaşayan Suriyeli sığınmacıların büyük bir bölümünün durumu refah ve sosyal olanaklar bakımından kamplar dışında yaşayan sığınmacılara göre daha iyidir (Tunç, 2015). UNHCR'nin (The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees - Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği) sorumluluğundaki dünya genelindeki diğer sığınma kamplarının aksine, ülkemizdeki Suriyeli sığınmacı kamplarının idaresi Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'ndadır.

Türkiye'de kamplarda ve kamplar dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların 2014 yılı verilerine göre yaşadıkları kamplar açısından dağılımları Tablo 1.4.1.'de, kamplar dışındaki kayıtlı Suriyeli sığınmacıların dağılımı Tablo 1.4.2.'de,

sığınmacıların Suriye’den geldikleri merkezlere göre dağılımı Tablo 1.4.3.’te gösterilmiştir (Orhan, 2014).

Tablo 1.4.1: Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Kaldıkları Barınma Merkezlerine Göre Sayıları

Kamp İsmi	Bulunduğu İl	Sığınmacı Sayısı
Sarıçam	Adana	11.816
Adıyaman	Adıyaman	9.851
İslahiye	Gaziantep	9.392
Karkamış	Gaziantep	7.366
Nizip - 1	Gaziantep	11.196
Nizip - 2	Gaziantep	5.138
Altınözü 1	Hatay	1.563
Altınözü 2	Hatay	2.737
Yayladağı 1	Hatay	2.768
Yayladağı 2	Hatay	2.912
Apaydın	Hatay	5.019
Kahramanmaraş	Kahramanmaraş	15.052
Öncüpınar	Kilis	14.067
Beşiriye	Kilis	23.305
Beydağı	Malatya	7.205
Midyat	Mardin	3.169
Cevdediye	Osmaniye	9.098
Ceylanpınar	Şanlıurfa	20.496
Akçakale	Şanlıurfa	25.271
Harran	Şanlıurfa	7.811
Viranşehir	Şanlıurfa	14.261

Kaynak: Orhan, 2014 (ORSAM-Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Tablo 1.4.2: Türkiye’de Barınma Merkezleri Dışında Yaşayan Suriyelilerin Yaşadıkları İllere Göre Sayısı

Kent	Sayılar
Gaziantep	90.000
Hatay	60.000
Şanlıurfa	45.000
Mardin	35.000
Kilis	10.000
Osmaniye	10.000
Kahramanmaraş	10.000
Adana	9.500
Adıyaman	300
Malatya	200
Diğer Kentler	80.000

Kaynak: Orhan, 2014 (ORSAM-Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Tablo 1.4.3: Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Geldikleri Kente Göre Dağılımı

Kent	Yüzde (%)
Halep	35,7
İdlip	20,9
Rakka	10,9
Lazkiye	9,2
Hama	7,5
Haseke	5,4
Deyr Dez Zor	3,9
Şam	3,8
Humus	1,7
Suveyde	0,4
Dera	0,3
Kuneytre	0,1
Tartus	0,1

Kaynak: Orhan, 2014 (ORSAM-Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların genel durumu iki başlık altında ele alınmıştır:

1. Kamplarda yaşayan Suriyeli sığınmacıların genel durumu
2. Kamp dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların genel durumu

1.4.4. Kamplarda Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu

Suriyeli sığınmacıların küçük bir bölümü kamplarda ve konteyner kentlerde yaşamaktadır. Sığınmacıların kamplarda yaşamak istenmemelerinin nedenleri yukarıda belirtilmiştir.

Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları kamplardaki ekonomik yükü ağırlıklı olarak Türkiye Cumhuriyeti tarafından karşılanmaktadır. Devlet imkânlarına az da olsa, Türk sivil toplum örgütlerinin ve uluslararası kuruluşların desteği vardır. Bu durum bir yandan Türkiye Cumhuriyeti’ne artan bir ekonomik yük getirmekte, diğer yandan da sığınmacıların yaşamlarını sürdürdükleri kamplar üzerinde tam kontrol imkanı sağlamaktadır (Dinçer ve ark., 2013).

Türkiye’deki sığınmacıların yaşadıkları kampların sorumluluğunu Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı üstlenmiştir. Kampların alt yapıları, lojistik destek için kamu kuruluşlarıyla iş birliği yapmaktadır. Bunlar arasında Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı gibi bakanlıklar da vardır (Orhan, 2014).

1.4.5. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Genel Durumu

Kamplar dışında, kentlerde yaşayan Suriyeli vatandaşların sorunları daha ciddi boyutlardadır. Genel olarak sığınmacıların yaşadıkları barınma, beslenme, eğitim, sağlık, iş gibi sorunlar daha yoğun yaşanmaktadır. Bir çalışmada Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların “çalışma hakkı istedikleri, çocukların eğitiminin öncelikli sorun olduğunu belirttikleri, mülteci olmalarını engelleyen çekincenin

kaldırılmasını istedikleri, vatandaşlık hakkı verilmesine sıcak baktıkları” bulunmuştur (Erdoğan, 2014).

Zorunlu göçlerdeki en önemli sorunlardan biri, göç edilen ülkeye zaman boyutunda uyum sağlanmasıdır. Uyumun zaman içine yayılmasında Suriyelilerle yerel halk arasında dil, kültür, yaşam tarzı farklılıklarından kaynaklanan sorunlar etkili olmaktadır (Oytun ve Gündoğar, 2015). Bununla ilgili olarak Tunç (2015), Suriyeli sığınmacıların uyumunun 4-5 yıl zaman aralığına denk geldiğini, ancak sosyal uyum sürecini sağlıklı olarak tamamlayamadıklarını öne sürmektedir (Tunç, 2015).

1.5. Türk Toplumı Ve Suriyeli Sığınmacılar

1.5.1. Türk Toplumunun Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Genel Tutumu

Sığınmacılar göç ettikleri ülkeleri zamanla siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak etkileyen konumuna gelmektedirler (Karaca, 2013). Göç alan toplumların mültecilere yönelik evrensel davranışlarının ve endişelerinin olduğu kabul edilir. Bu davranışlar şu başlıklarda ele alınır (Castle and Miller, 2008; Türksoy Karalı, 1999):

- Toplum mülteci ile arasına kültürel mesafe koyar,
- Demografik (nüfusla ilgili) kaygılar ortaya çıkar,
- İş kaybetme ve gelir kaybı kaygısı yaşanır,
- Ekonomik kaygı (ev fiyatlarının yükselmesi, sosyal hizmetlere yük getirmesi vb.) yaşanır,
- Mülteciler toplumda ortaya çıkan bazı hastalıkların nedeni olarak görülür,
- Mülteciler suçun nedeni olarak görülür,
- Mültecilere karşı güvensizlik vardır.

Çalışmalar Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılara yönelik davranışlarla mültecilere yönelik evrensel davranışların genel olarak birbirlerine benzediklerini göstermiştir (Erdoğan, 2014; Karaca ve Doğan, 2014; Oytun ve Gündoğar, 2015). Erdoğan bazı olumsuz tavırlara rağmen, Türkiye’de Suriyeli sığınmacıları “toplumsal kabul” düzeyinin çok yüksek olduğunu; bazı alanlarda kaygılarının olduğunu ortaya koymuştur (Erdoğan, 2014).

Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların en çok etkilerinin görüldüğü yerler sınır kentleridir. Suriyeli sığınmacılar gelmesiyle işçi ücretleri düşmüş, işsizlik sorunu daha da artırmıştır. Yanı sıra, sebze-meyve fiyatları da artmıştır. Bunlar Suriyeli sığınmacılara olumsuz bakışı artırmıştır (Orhan, 2014).

Sınır bölgelerindeki halkın Suriyeli sığınmacılardan yakınma nedenlerinden biri de ev kiralalarının artmasıdır. Kiralık ev bulmak çok zorlaşmış, çok kısa sürede evler yapılmaya başlanmış, bozuk bir yapılaşma ortaya çıkmıştır. Yerel halk Suriyeli sığınmacıların güvenlik ve asayiş sorunlarına da neden olduklarını düşünmeye başlamıştır (Sönmez, 2014).

Orhan ve Gündoğar (2015) Türk toplumunun Suriyeli sığınmacılara yönelik genel tutumlarını beş başlıkta gözden geçirmiştir:

- Yerleşilen yer,
- Suriyeli sığınmacıların Türk vatandaşlarına oranı,
- Akrabalıklar,
- Ekonomik unsurlar,
- Zaman etkeni.

1.5.2. Yerleşilen Yer

Türkiye sınır kentleriyle Suriye’nin demografik yapısı benzer olduğu için, ilk başlarda Suriyeli sığınmacılarla yerel halk arasında uyum açısından belirgin bir güçlük yaşanmamıştır. Giderek göç yoğunluğunun artması, özellikle Suriye’de

yaşanan olaylardan Suriyeli sığınmacıların ruhsal, ekonomik ve siyasi yönden olumsuz olarak etkilenmesi umutsuzluğa neden olmuştur. Örneğin, Antakya bölgesindeki Türkiye vatandaşı Arap nüfus Suriyeli sığınmacılardan yakınmaya başlamış; 2012 yılından itibaren Antakya ve çevresinde Suriyeli sığınmacılara karşı gösteriler başlamıştır. Bu nedenle, Suriyeli sığınmacıların bu bölgede yerleşik duruma gelmeleri güçleşmiştir (Orhan ve Gündoğar, 2015; Sönmez, 2014).

1.5.3. Suriyeli Sığınmacıların Türk Vatandaşlarına Oranı

Suriyeli sığınmacılarla yerel halkın nüfuslarının oranı sorun yaratabilmektedir. Bölgeye gelen Suriyeli sığınmacıların nüfusunun yerel halkın nüfusuna oranı arttıkça, yerel halkın olumsuz tepkileri de artmaktadır. Bazı il ve ilçelerde Suriyeli sığınmacıların nüfusu yerel halkın nüfusunu geçmiştir. (Orhan, 2014).

1.5.4. Akrabalıklar

Türkiye ile Suriye sınırındaki yerleşim yerlerine kayıt dışı girişler daha çok olmaktadır. Bunun nedeni, Suriyeli sığınmacıların akrabalarının yanına gelmeleridir. Akrabalık ilişkilerinin güçlü olduğu bu yerlerde, yerel halk zor durumda olan Suriyeli akrabalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Bazı Türk vatandaşları Suriyeli akrabalarını evlerinde ağırlarken, bazıları kira yardımı yapmakta, bazıları iş vermektedir. Göçün giderek yoğunlaşması bu akraba dayanışmasını zayıflatmıştır (Orhan ve Gündoğar, 2015).

1.5.5. Ekonomik Unsurlar

Suriyeli sığınmacılar ilk geldiklerinde yanlarında getirdikleri paraları bölgede harcadıkları, ev kiralalarının artmasıyla ev sahiplerinin kira gelirlerini artırdıkları, ucuz iş gücü sağladıkları, imalat sanayiini olumlu etkiledikleri, kampta yaşayanların ihtiyaçlarının yerel tedarikçilerden sağlandığı için ekonomiye bir canlılık kazandırmışlardır (Yıldız, 2013).

İlk bakışta olumlu görünen bu özelliklerin yanı sıra, düşük ve orta gelirli yerel halk olumsuz etkilenmiştir: Ucuz iş gücü nedeniyle iş bulabilmek güçleşmiş, ev kiralari ve besin maddelerinin fiyatları artmıştır. Suriyeli sığınmacıların yanlarında getirdikleri paranın tükenmesi ve alım güçlerinin düşmesi ilk zamanlardaki olumlu bakış açısını değiştirmiştir (Dinçer ve ark., 2013).

1.5.6. Zaman Etkeni

Suriye iç savaşının tahmin edilenden uzun sürmesi, sığınmacıların toplumsal ve ekonomik etkileri Suriyeli sığınmacılara olumsuz tepkileri artmaktadır. Örneğin, hızlı nüfus artışı yaşanan bölgelerde temel hizmetlerin aksamasi ve alt yapı hizmetlerinin yetersiz kalması yerel halkın ve giderek tüm toplumun tepkisini artırmaktadır. Suriye iç savaşının uzaması Suriyeli sığınmacıları da olumsuz etkilemekte, umutsuzluk yaratmaktadır (UNHRC, 2014).

İKİNCİ BÖLÜM

SİĞINMACILARIN YAŞADIKLARI RUHSAL SORUNLAR VE DEPRESYON

2.1. Kitlesele Göçlerin ve Mülteciliğın Ruhsal Durum Üzerindeki Etkileri

Zorunlu kitlesele göçler ve bunların sonucunda ortaya çıkan mültecilik (sığınmacılık) yeni bir fiziksel ortama, yeni bir kültüre girmek demektir. Bu durum sığınmacıların dil, kültürel değerler, yaşam biçimi, eğitim, çalışma yaşamı gibi alanlarda uyum yapmalarını gerektirir (Favazza, 2007; Önen ve ark., 2014).

Sığınmacıların gittikleri ülkelerde karşılaştıkları yasal sorunlar, dil sorunu, barınma sorunu, iş bulma sorunu, kültür ve yaşam biçimlerindeki farklılıklar, kültürel damgalanma ve kültürel şok, gelecek kaygısı ve belirsizliği gibi özellikler ruhsal sorunlar açısından risk oluşturmaktadır (Craig ve ark., 2009; Karadağ ve Altıntaş, 2010; Önen ve ark., 2014).

Sığınmacıların göç öncesinde var olan ruhsal bozuklukları, göç edip sığınmacı olduklarında kötüye gitmektedir. Bu nedenle sığınmacıların diğer sığınmacılarla birlikte olmaları onları rahatlatır, fakat yeni kültüre uyumlarını geciktirdiği için aynı zamanda olumsuz bir özelliktir ve başka bölgelere gitmelerini engelleyebilir (Favazza, 2007).

Sığınmacıların yaşadıkları şiddet, kayıplar, olumsuz nitelikteki olaylar, bu olumsuzluklara tanık olma travmatik etki yaratır ve ruhsal bozuklukların ortaya çıkmasına temel hazırlar. Bunlara bağılı olarak sığınmacılarda anksiyete, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, panik bozukluğu, uyum bozukluğu ortaya çıkabilir (Doğan, 2000; Favazza, 2007).

Sığınmacıların beklentilerinin karşılanması için zaman gerekir. Sığındıkları ülkeden beklentilerine istedikleri yanıtları alamayınca, ülkelere geri dönme şansı kalmayınca, istemedikleri durumda yaşamak zorunda kaldıklarını görünce umutsuzluk başlar ve depresyon gibi psikopatolojik durumlar görülebilir (Favazza, 2007).

2.2. Depresyon

Depresyon toplumda da sık görülen bir halk sağığı sorunudur ve sığınmacılarda da sık görülen bir bozukluktur. Majör Depresif Bozukluk burada depresyon başlığı altında genel olarak ele alınacak ve bu araştırmanın amacından dolayı bu bölümde depresyonla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilecektir:

2.2.1. Depresyonun Tanımı

Depresif bozukluklar “temel olarak bilişsel, psikomotor ve psikofizyolojik alanlardaki bozukluklarla, kişilerarası güçlüklerin eşlik ettiği bir grup bozukluk” biçiminde tanımlanırlar (Doğan, 1999). Tanımdan da görüldüğü gibi, depresyonda bilişsel, duygudurum, bedensel, davranış ve insan ilişkileri gibi birçok alanda belirtiler ortaya çıkabilmektedir.

2.2.2. Depresyonun epidemiyolojisi

Depresyon her toplumda ve kültürde, her yaşta, her cinsiyette, her eğitim düzeyinde, her gelir düzeyinde, her medeni durumda, her meslekte görülen bir bozukluktur. Depresyonun yaşam boyu yaygınlığı (prevalansı) çeşitli çalışmalara göre değişmekle birlikte; ortalama %12 civarında olduğu kabul edilir (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007). Hafif depresif belirtiler de göz önüne alınırsa, bu oran %20’yi geçer (Doğan, 1999; Doğan, 2000).

Depresyonun bir yıllık yaygınlığının ortalama %7 civarında olduğu bildirilmiştir (Rihmer and Angst, 2007). Depresyonun nokta (current, point) yaygınlığının ise ortalama %4 civarında olduğu bildirilmiştir (Doğan, 1999; Rihmer and Angst, 2007).

Depresyonun sıklık (insidans) oranlarını belirlemek için ileriye dönük çalışmalar gerektiği için, bu oranın belirlenmesi güçtür. Çeşitli çalışma sonuçlarına göre depresyonun bir yıllık sıklığı %1 oranındadır (Rihmer and Angst, 2007).

Depresyon her yaşıta görülebilmekle birlikte, orta yaşlarda (40-44 yaşları) ve daha ileri yaşlarda depresyon görülme olasılığı artar (Doğan, 1999). Depresyon kadınlarda erkeklerden 2-3 kat daha fazla görülür (Doğan, 1999; Rihmer and Angst, 2007). Depresyon her medeni durumda görülebilmekle birlikte, boşanmış, dul veya ayrı yaşayanlarda oran daha yüksek bulunmuştur (Doğan, 1999; Rihmer and Angst, 2007). Depresyon her sosyoekonomik düzeyde görülebilmekle birlikte, düşük sosyoekonomik düzeyde olanlarda ve işsizlerde daha yüksek orandadır. Bununla bağlantılı olarak kentsel yerleşim yerlerinde kırsal kesimden daha yüksek orandadır (Doğan, 1999; Rihmer and Angst, 2007).

2.2.3. Depresyonun etiyolojisi

Depresyonun etiyolojisinde çok çeşitli etkenler rol oynar. Bunlar bazı kaynaklarda tek tek, bazı kaynaklarda gruplandırılarak verilmektedir. Burada yalnız bunların neler oldukları belirtilecektir (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007):

- Biyolojik aminlerdeki değişiklikler,
- Genetik etkenler,
- Bilişsel-davranışçı görüşler,
- Nöroendokrin anormallikler,
- Uyku anormallikleri,
- Sirkadiyan ritim bozuklukları,
- Nöroimmun anormallikler,
- Beyin görüntüleme ve nöroanatomik anormallikler,
- Psikanalitik ve psikodinamik etkenler,
- Öğrenilmiş çaresizlik,

- Kişilik yapısı.

Stresli yaşam olayları ve çevresel etkenlerin etiyolojik etkenler değil, ortaya çıkarıcı etkenler oldukları kabul edilir. Bazı ilaçlar ve hastalıklar da ikincil depresyona yol açabilir (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007).

Depresyonun ortaya çıkmasında genellikle bu etiyolojik etkenlerin biri değil, birden çoğu birlikte rol oynar (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007).

2.2.4. Depresyon modelleri

Son 100 yılda depresyonu açıklamaya yönelik olarak çok sayıda model önerilmiştir. Bu modelleri birbirilerine karşı modeller olarak değil, birbirilerini tamamlayan modeller olarak görmek daha doğru olur. Depresyon modelleri Tablo 2.2.1.'de gösterilmiştir (Akiskal, 2005; Kırılı, 2008):

Tablo 2.2.1: Depresyon Modelleri

	Model	Mekanizma
Karl Abraham (1911)	İçe dönük saldırganlık	Saldırgan içgüdülerin depresif duyguduruma dönüşmesi
Sigmund Freud (1917) John Bowlby (1960)	Nesne kaybı	Bağılılık zincirinin kopması
Edward Bibring (1953)	Kendilik değeri	Benlik ülküsüne ulaşmada çaresizlik
Aaron Beck (1967)	Bilişsel	Uzak ve yakın nedenler arasında arabulucu olarak negatif şemaların kullanılması
Martin Seligman (1975)	Öğrenilmiş çaresizlik	İstenmeyen olaylara tepki vermenin rahatlama getirmeyeceği inancı
Peter Lewinsohn (1974)	Destek	Desteklerin azlığı veya yokluğu, sosyal yetersizlikler ödül potansiyeli olan olaylara yanıt vermeyi engeller
Joseph Schildkraut (1965) W. Bunney, J. Davis (1965) Alec Coppen (1968) I.P. Lapin, G.F. Oxenkrug (1969) David Janowsky et al. (1972) Arthur Prange et al. (1974) L. Siever, K. Davis (1985)	Biyojenik aminler	Aminlerin taşınmasında düzensizlik veya hasar
Bernard Carroll et al. (1981)		Glukokortikoid ve mineralokortikoid alıcılarında hasar
Coppen, D.M. Shaw (1963) P. Whybrow, J. Mendels (1968) Robert Post (1990)	Nörofizyolojik	Elektrofizyolojik bozukluklar nöronların aşırı uyarılmasına veya tutuşmaya neden olur
H. Akiskal, W. McKinney (1973) F. Goodwin, K. Jamison (1990)	Ortak son yol	Stres-diyatez etkileşimleri orta beyin ödül düzenekleri ve biyolojik ritimleri etkiler

Kaynak: Akiskal, 2005; Kırılı, 2008.

Yukarıda verilen depresyon modellerinden bazılarının çalışmamızla daha çok ilgili olduğu söylenebilir. Örneğin, sığınmacıların depresyonu açısından nesne kaybı, kendilik değeri, bilişsel, öğrenilmiş çaresizlik, destek modelleri daha açıklayıcı olabilir.

2.2.5. Depresyonun Tanı Ölçütleri ve Klinik Görünümü

DSM-5'e (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition) göre depresyon tanısı koymak için belirlenen ölçütler depresyonun klinik özelliklerini de göstermektedir (en az iki hafta sürmelidir) (Amerikan Psikiyatri Birliği, Çev.: Köroğlu, 2013):

A. Aşağıdaki belirtilerden beşinin (veya daha fazlasının) iki hafta süreyle olması ve önceki işlevselliği değiştirmesi: Belirtilerden en az biri ya 1) depresif duygudurum veya 2) ilgi kaybı/zevk alamama olmalıdır.

1. Deprese duygudurum hemen her gün, günün yarısından çoğunda ya öznel bildirimle (elem, boşluk, umutsuzluk), ya da başkalarının gözlemleriyle (ağlamaklı görünüm) belirtilmelidir. (Çocuklarda ve ergenlerde irritabl duygudurum olabilir.)

2. Hemen her gün, günün yarısından çoğunda (öznel bildirim veya gözlemle belirtilen) her şeye karşı ilgi veya haz almada belirgin azalma.

3. Diyet yapmadan önemli ağırlık kaybı veya ağırlık kazanma (bir ayda beden ağırlığında %5'ten fazla değişme) veya hemen her gün iştahta azalma veya artma (Çocuklarda beklenen ağırlığı alma yetersizliği).

4. Hemen her gün uykusuzluk veya aşırı uyku.

5. Hemen her gün psikomotor ajitasyon veya yavaşlama (yalnız öznel rahatsızlık duyguları veya yavaşlama değil, başkaları tarafından da gözlenebilen).

6. Hemen her gün enerji kaybı veya yorgunluk.

7. Hemen her gün (sanrısız olabilen) değersizlik veya aşırı veya uygunsuz suçluluk duyguları (yalnız kendini cezalandırma veya hasta olmayla ilgili suçluluk değil).

8. Hemen her gün (özel bildirim veya başkalarının gözlediği) azalmış düşünme veya yoğunlaşma veya kararsızlık.

9. Yineleyici ölüm düşünceleri (yalnız ölümden korkma değil), planlanmış özgül bir plan veya bir intihar girişimi planı olmadan yineleyici intihar düşüncesi.

B. Belirtiler klinik olarak önemli sıkıntıya veya sosyal-mesleki veya diğer önemli işlev alanlarında bozulmaya neden olur.

C. Nöbet bir maddenin fizyolojik etkilerine veya bir başka tıbbi duruma bağlı değildir.

Not: A-C arasındaki ölçütler bir majör depresif nöbeti gösterir.

D. Majör depresif nöbetin görülmesi bir başka psikiyatrik bozuklukla daha iyi açıklanamaz.

E. Bir manik veya hipomanik nöbet yoktur.

Yukarıda belirtilen tanı ölçütleri her ne kadar depresyonun klinik özelliklerini gösterse de, burada en önemli klinik belirtiler özetlenecektir (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007):

Genel görünüm: Depresif hastaların kendilerine bakımları yetersizdir. Temizlik, uyumlu giysi, saç tarama, makyaj yapma gibi konularda depresyondan önceki durumlarından daha olumsuz bir durum vardır. Genellikle omuzları düşük, sanki “Karadeniz’de gemileri batmış” gibidirler. Yürüyüşleri yavaş, adımları küçüktür.

Bilinç: Depresif hastaların bilinçleri açıktır.

Yönelim: Depresif hastalarda genel olarak yönelim bozukluğu görülmez. Dikkatleri azaldığı için yönelim bozukluğu varmış gibi bir izlenim edinilebilir.

Dikkat: Depresif hastaların dikkatleri azalmıştır, dikkatlerini toplamakta güçlük çekerler ve dikkatleri kolayca dağılır.

Duygulanım: Depresif hastalar çökkün, elemli, kederli, sıkıntılı, anksiyeteli, neşesiz duygulanımdadırlar. Bakışları boştur, kolayca ağlayabilirler.

Konuşma: Depresif hastaların konuşma miktarı azalmış, hızı yavaşlamıştır. Kendiliklerinden konuşmazlar, sorulara ya yanıt vermezler, ya da bir sözcükle çok kısa yanıt verirler.

Düşünme ve çağrışım: Düşünme ve çağrışım yavaşlamıştır.

Düşünme içeriği: Düşünme içeriği depresif duygudurumla uyumludur. Genel olarak karamsarlık, kötümserlik, umutsuzluk, çaresizlik, kendini suçlama, pişmanlık, günahkarlık, ceza görmeye layık olma, güvensizlik, kendini eleştirme, hatalarını olduğundan çok abartma, değersizlik, kendini olumsuz değerlendirme, ölüm düşünceleri vardır. Bunlar sanrı boyutuna varabilir.

Algılama: Düşük oranda da olsa, yanılsama (illüzyon) ve varsanı (halüsinasyon) görülebilir. Varsanı görülürse, daha çok işitsel niteliktedir ve depresif duygu ve düşüncelerle uyumludur. Varsanı psikotik veya ağır depresyonda görülür.

Bellek: Depresif hastaların ilgileri ve dikkatleri azaldığı için unutkanlık görülebilir.

Psikomotor davranış: Depresif hastalarda ruhsal yavaşlamanın yanı sıra, motor yavaşlama veya ajitasyon da görülebilir. Genellikle davranışları yavaşlamıştır.

Fizyolojik belirtiler: Depresyonda uykunun kalitesi bozulur ve genellikle sabahları erken uyanma, dinlenememe görülür. Genellikle iştahsızlık ve kilo kaybı görülmekle birlikte, düşük oranda tersi de görülür. Tüm depresif hastalarda başta cinsel isteksizlik olmak üzere cinsel işlev bozuklukları görülür. Depresyonda enerji

azalmıştır ve kolayca yorulma görülür; her zaman yaptığı davranışları yapmak bile zor gelir.

2.3. Sosyal Destek

Sosyal destek kavramı genel olarak, zor durumdaki bireye yakın çevresindeki insanlar tarafından sağlanan fiziksel ve ruhsal tüm yardımlar olarak tanımlanır. Bu insanlar başlıca bireyin yakın çevresindeki aile üyeleri, arkadaşları veya komşulardır. Bununla beraber, sosyal destek bir kurumdan da sağlanabilir (Aksüllü ve Doğan, 2004; Langford ve ark., 1997).

Sosyal destek tüm insanların gerek duyduğu sevgi, bağlılık, bir gruba ait olma gibi temel sosyal nitelikleri karşılar; fiziksel, sosyal ve ruhsal sağlığı olumlu yönde etkiler. Çeşitli araştırmacılar, sosyal desteğin birey için yararlı olması için önemli olanın sosyal ağdan çok, bireyin günlük yaşam olaylarının içinde hissettiği ve algıladığı destek olduğunu belirtmektedirler (Aksüllü ve Doğan, 2004; Langford ve ark., 1997).

Sosyal destek, bireyi çeşitli olumsuz koşullara karşı korur. Bir kişi çevresinden yeterli sosyal destek gördüğüne inanırsa, zor koşullarda yardım alabileceği güvenini taşır. Nitekim bir kişi çevresinden sosyal destek algılamaz ve yetersiz düzeyde algılsa, olumsuz koşullardan daha çok etkilenir ve baş edemeyebilir (Eylen, 2001; Lin ve ark., 2009).

Türkiye’de gerek kamplarda, gerekse kampların dışında yaşayan Suriyeli sığınmacıların çeşitli türlerde sosyal desteğe ihtiyaç duymaları normaldir. Her ne kadar daha önce Suriyeli sığınmacıların yerel halk tarafından yüksek düzeyde kabul gördüğü belirtilmiş olsa da; dil farklılığı, kültür farklılığı, yaşam tarzındaki farklılıklar, iş gücünü ucuzlaması, ev kiralalarının artması, çarpık yapılaşma gibi sorunlar yerel halkla sığınmacılar arasında kutuplaşmalara neden olabilmektedir. Suriyeli sığınmacıların geldikleri il ve ilçelerde demografik yapıyı değiştirmeleri, etnik ve mezheple ilgili kutuplaşmalar da gerginliği artırmaktadır ((Orhan ve Gündoğar, 2015; Sönmez, 2014).

Oysa Suriyeli sığınmacıların genel anlamda uyum sağlayabilmeleri için fiziksel, sosyal ve ruhsal açılardan sosyal desteğe ihtiyaçları vardır. Sığınmacıların algıladıkları ve yaşadıkları sosyal destek ne kadar fazla olursa, uyum sağlamaları o kadar kolay ve kısa sürede olur. Uyum sağlama hem kendilerinin, hem de yerel halkın huzuru için önemli ve gereklidir (Orhan, 2014).

Kamplarda yaşayan sığınmacılara fiziksel destek Türkiye Cumhuriyeti tarafından sağlanırken, kamp dışındakilere yerel halk tarafından sağlanmaya çalışılmaktadır. Aynı yaklaşımı sosyal ve ruhsal destek için söylemek güçtür. Sığınmacı konumunda olmanın bile başlı başına bir travma olduğu düşünülürse, sosyal ve ruhsal desteğin önemi daha da iyi anlaşılabacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü ve Modeli

Araştırma şimdiki durumu belirlemeye yönelik olarak kesitsel türdedir. Bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır. Tarama modelleri bir olayı, bireyi veya nesneyi geçmişte veya halen var olduğu şekilde kendi koşullarında olduğu gibi betimlemeyi amaçlar; onları değiştirme girişiminde bulunmaz (Karasar, 2009).

Anket form verileri SPSS 21.0 veri analiz programına aktararak gerekli analizler yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Problemi

Kitlesel zorunlu göçler tüm dünyada önemli ve çözümlenmesi gereken bir sorun olmasının yanında; tüm dünyada demografik, sosyal, ekonomik sorunlara da yol açmaktadır. Türkiye 2011 yılından itibaren yoğun bir Suriyeli göçü yaşamaktadır. Suriyeli sığınmacıların Türkiye’deki ruhsal ve uyum sorunlarının yeterince incelenmediği görülmektedir. Suriyeli sığınmacı sorununun çözümlenmesinde, onların durumları ve uyum düzeyleri yol gösterici olacaktır. Bu araştırmanın problemi, İstanbul’daki bir grup Suriyeli sığınmacının depresyon düzeylerinin ve bazı sosyodemografik değişkenlerle ilişkisinin ne olduğudur.

3.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılarda depresyon düzeyini belirlemek ve bu düzeylerin bazı sosyodemografik değişkenlerle ilişkilerini araştırmaktır. Bu amaç çerçevesinde uygulamayla ilgili olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

3.4. Alt Problemler

1. Suriyeli sığınmacıların depresyon düzeyi diğer toplumlarda görülen oranlardan daha yüksek midir?

2. Suriyeli sığınmacıların cinsiyetine göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

3. Suriyeli sığınmacıların aylık hane gelirlerine göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

4. Suriyeli sığınmacıların eğitim durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

5. Suriyeli sığınmacıların aile bireylerinden yaşamını kaybeden olup olmama durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

6. Suriyeli sığınmacıların aile bireylerinden yaralanan olup olmama durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

7. Suriyeli sığınmacıların Suriye'den ayrılma nedenlerine göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

8. Suriyeli sığınmacıların sağlık hizmetlerinden faydalanma durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

9. Suriyeli sığınmacıların ilaca erişebilme durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

10. Suriyeli sığınmacıların insani yardım kuruluşlarından yardım alma durumuna göre depresyon düzeyleri arasında fark var mıdır?

Bu sorulara yönelik olarak araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibi kurulmuştur:

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

H1. Suriyeli sığınmacıların depresyon düzeyi diğer toplumlarda görülen oranlardan daha yüksektir.

H2. Suriyeli sığınmacıların cinsiyetine göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H3. Suriyeli sığınmacıların aylık hane gelirlerine göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H4. Suriyeli sığınmacıların eğitim durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H5. Suriyeli sığınmacıların aile bireylerinden yaşamını kaybeden olup olmama durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H6. Suriyeli sığınmacıların aile bireylerinden yaralanan olup olmama durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H7. Suriyeli sığınmacıların Suriye'den ayrılma nedenlerine göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H8. Suriyeli sığınmacıların sağlık hizmetlerinden faydalanma durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H9. Suriyeli sığınmacıların ilaca erişebilme durumlarına göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

H10. Suriyeli sığınmacıların insani yardım kuruluşlarından yardım alma durumuna göre depresyon düzeyleri arasında fark vardır.

3.6. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın bulgularının Suriyeli sığınmacıların depresyon düzeyleri ve sosyodemografik özellikleri yönünden durumlarını açıklayıcı, çözüm için yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

3.7. Sayıtlar

Araştırmanın sayıtları şunlardır:

1. Araştırmaya katılan Suriyeli sığınmacıların, bu araştırma için hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu ve kullanılan Beck Depresyon Ölçeği'ne verdikleri cevaplar doğru ve güvenilirlerdir.
2. Kullanılan veri toplama araçları, araştırmanın amacına yönelik olarak elde edilmek istenen bilgiler için yeterlidir.
3. Veri toplama araçlarıyla elde edilecek bilgiler, araştırmaya katılan Suriyeli sığınmacıların görüşlerini tam olarak yansıtmaktadır.

3.8. Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. İstanbul ili Fatih ilçesinde yaşayan 12-54 yaşları arasındaki Suriyeli sığınmacılar ile,
2. Sosyodemografik Bilgi Formu ve Beck Depresyon Ölçeği'nin ölçtüğü nitelik ve ölçümlerle sınırlandırılmıştır.

3.9. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Türkiye'deki tüm Suriyeli sığınmacılardır.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili, Fatih ilçesinde yaşayan 12-54 yaşları arasındaki okuryazar olan 52 (26 erkek, 26 kadın) Suriyeli sığınmacı oluşturmuştur. Örneklemi oluşturan katılımcılar gönüllülük temelinde, rastgele örnekleme yöntemine göre seçilmiştir. Araştırmanın örnekleminin, evreni uygun olarak yansıttığı varsayılmıştır.

Dil sorununu aşabilmek için, 40 kişi (20 erkek, 20 kadın) ile çalışmanın yapıldığı ilçedeki Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD) ve Suriye Nur Derneği'ndeki (SND) Türkçe'den Arapça'ya, Arapça'dan Türkçe'ye çeviri yapan çevirmen kullanılmış; geriye kalan 12 Suriyeli sığınmacı (6 erkek, 6 kadın) Türkçe bildiği için onlarla doğrudan yüz yüze görüşülmüştür.

3.10. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. İlk olarak araştırmaya katılan örneklem grubunun demografik bilgilerini toplamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu (SBF) uygulanmıştır. Diğer veri toplama aracı, örneklem grubunun depresyon düzeyini ölçmek için kullanılan Beck Depresyon Ölçeği'dir (BDÖ). Ölçeklerle ilgili bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

3.10.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Bu çalışmada, araştırmacı tarafından hazırlanan ve araştırmaya katılan kişilerin sosyodemografik özelliklerini belirlemek amacıyla yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık hane geliri, aileden yaşamını kaybeden veya yaralanan olup olmadığı, Suriye'den ayrılma nedeni gibi bilgileri içeren bir form uygulanmıştır (bkz. Ek-1).

3.10.2. Beck Depresyon Ölçeği

Beck Depresyon Ölçeği (bkz. Ek-2) 1961 yılında A.T. Beck tarafından geliştirilen, depresyon riskini belirlemeye, depresif belirtilerin düzeyini ve şiddet değişimini ölçmeye yarayan 21 maddelik, dörtlü Likert tipi bir öz bildirim ölçeğidir (Aydemir ve Köroğlu, 2006). Bu belirtiler depresif duygudurum, karamsarlık, başarısızlık duygusu, zevk alamama, suçluluk duyguları, ağlama nöbetleri, tedirginlik, sosyal çekilme, kararsızlık, beden imajının çarpıtılması, çalışma inhibisyonu, uyku bozukluğu, yorgunluk, iştah azalması, kilo kaybı, somatik uğraşlar ve libido kaybıdır (Hisli, 1989). Ölçeğin her maddesi kişinin o andaki ruhsal durumunu anlamak için belirlenmiş dörder cümleden oluşur. Katılımcı her soru için bu cümlelerden birini işaretler. Bu cümlelere 0-3 arasında puan verilir, toplam puan bu puanların toplanması ile elde edilir. Testten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan 63'tür. Hisli (1989) kesme puanının 17 olduğunu bildirmiştir. Maddelerin puanları arttıkça, normalden ağır patolojik duruma doğru bir gidişi gösterir.

Beck Depresyon Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması Hisli (1988) tarafından yapılmıştır. Güvenilirlik çalışmasında, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.80 olarak, yarıya bölme güvenilirlik katsayısı $r=0.74$ olarak bulunmuştur. Yapı geçerliliği için faktör analizi uygulanmıştır (Erol ve ark., 2007; Hisli, 1989).

Toplam puanlar aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır:

0-9 puan : Depresif belirti yok

10-16 puan : Hafif düzeyde depresif belirtiler

17-29 puan : Orta düzeyde depresif belirtiler

30-63 puan : Şiddetli depresif belirtiler

4.11. Verilerin Toplanması

Araştırmada katılımcılara bireylerin kişisel bilgilerini içeren Sosyodemografik Bilgi Formu ve Beck Depresyon Ölçeği birlikte verilmiştir. Türkçe bilmeyen Suriyeli sığınmacıların verileri çevirmenler aracılığıyla toplanmıştır.

4.12. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında, Suriyeli sığınmacılardan toplanan veriler kodlanarak bilgisayara aktarılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde Sosyal Bilimler için İstatistik Paketinin (SPSS, Statistical Package for Social Sciences) 21.0 versiyonu kullanılmıştır.

Sosyodemografik Bilgi Formu ile elde edilen veriler ve grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolarda gösterilmiştir.

Beck Depresyon Ölçeği toplam puanlarının Suriyeli sığınmacıların demografik bilgilerine göre farklılık gösterip göstermediği t ve F testleri ile test edilmiştir. Student t testi, iki örneklem grubu arasında ortalamalar açısından fark olup olmadığını araştırmak amacıyla kullanılır; bir gruptaki ortalamanın diğer gruptaki ortalamadan anlamlı düzeyde farklı olup olmadığını belirler. İki den fazla grubun ortalamalarını karşılaştırmak için ise F (Varyans) testi uygulanmıştır. F testi iki den fazla grubun ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek için kullanılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, örneklem grubundan toplanan verilerin analizleriyle elde edilen sonuçlar tablolar halinde sunulmuştur.

4.1. Beck Depresyon Ölçeğinin Güvenilirliği

Ölçeklerin özelliklerini ve güvenilirliklerini değerlendirmek üzere yapılan analizde alfa (α) katsayısının aldığı değer aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır (Ercan ve Kan, 2004):

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Anketteki her soruya verilen yanıtın dağılımını hesaplamak için frekans analizi, Likert tipi soruların ortalama değerlerini göstermek için tanımlayıcı analiz uygulanmıştır. Beck Depresyon Ölçeğinin güvenilirlik analizi Tablo 4.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1: Beck Depresyon Ölçeğinin Güvenilirlik Analizi

Ölçek	Cronbach Alfa	Madde Sayısı
Beck Depresyon Ölçeği	0,867	21

Güvenilirlik analizi tablosuna göre Beck Depresyon Ölçeği için güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,867$ olarak bulunmuştur ve bu değer yüksek derecede güvenilir anlamını taşır. Bu sonuçlara göre örneklem büyüklüğü analizimiz için uygundur, örnek rastgele dağılmıştır.

4.2. Örneklem Grubunun Sosyodemografik Özellikleri

Örneklem grubunun yaş dağılımı Tablo 4.2.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.1: Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Kişi Sayısı	Oran (%)
12-15 yaşları arası	25	48,1
16-18 yaşları arası	24	46,1
19-54 yaşları arası	3	5,8
Toplam	52	100,0

Örneklem grubunun %48,1’i 12-15 yaşları arasında, %46,1’i 16-18 yaşları arasında, %5,8’i 19-54 yaşları arasındadır.

Örneklem grubunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 4.2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.2: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kişi Sayısı	Oran (%)
Kadın	26	50
Erkek	26	50
Toplam	52	100

Örneklem grubunun yarısını kadınlar, yarısını erkekler oluşturmaktadır.

Örneklem grubunun son 1 ay içinde Türkiye’deki aylık hane gelirine göre dağılımı Tablo 4.2.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.2.3: Örneklem Grubunun Son 1 Ay İçinde Türkiye'deki Aylık Hane Gelirine Göre Dağılımı (ABD Doları)

Son 1 Aylık Gelir	Kişi Sayısı	Oran (%)
<249 ABD Doları ve altı	8	15,4
250-499 ABD Doları	15	28,8
500-999 ABD Doları	21	40,4
1000 ABD Doları ve üzeri	8	15,4
Toplam	52	100

Suriyeli sığınmacıların %15,4’ünün son 1 ay içinde Türkiye’de 249 ABD Doları ve altında, %28,8’inin 250-499 ABD Doları arasında, %40,4’ünün 500-999 ABD Doları arasında, %15,4’ünün 1000 ABD Doları ve üzerinde gelir elde ettikleri görülmektedir.

Örneklem grubunun eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 4.2.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.2.4: Örneklem Grubunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Oran (%)
Okuryazar değil	8	15,4
Okuryazar	2	3,8
İlkokul	12	23,1
Ortaokul	8	15,4
Lise	22	42,3
Toplam	52	100

Araştırmaya katılan Suriyeli mültecilerin eğitim durumlarına bakıldığında %15,4'ünün okuryazar olmadığı, %3,8'inin okuryazar olduğu, %23,1'inin ilkokul, %15,4'ünün ortaokul, %42,3'ünün lise eğitimi olduğu görülmektedir.

Örneklem grubunun aile bireylerinden yaşamını kaybeden olup olmadığına göre dağılımı Tablo 4.2.5'te gösterilmiştir.

Tablo 4.2.5: Örneklem Grubunun Aile Bireylerinden Yaşamını Kaybeden Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Yaşamını Kaybeden Var	Kişi Sayısı	Oran (%)
Evet	36	69,2
Hayır	16	30,8
Toplam	52	100

Araştırmaya katılan Suriyeli mültecilerin %69,2'sinin aile bireylerinden yaşamını kaybeden varken, %30,8'inde yaşamını kaybeden olmamıştır.

Örneklem grubunun aile bireylerinden yaralanan olup olmadığına göre dağılımı Tablo 4.2.6'da gösterilmiştir.

Tablo 4.2.6: Örneklem Grubunun Aile Bireylerinden Yaralanan Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Yaralanan Var	Kişi Sayısı	Oran (%)
Evet	30	57,7
Hayır	22	42,3
Toplam	52	100

Araştırmaya katılan Suriyeli mültecilerin %57,7'sinin aile bireylerinden yaralanan olurken %42,3'ünün aile bireylerinden yaralanan olmamıştır.

Örneklem grubunun Suriye'den ayrılma nedenlerine göre dağılımı Tablo 4.2.7'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.7: Örneklem Grubunun Suriye'den Ayrılış Nedenlerine Göre Dağılımı

Suriye'den Ayrılış Nedeni	Kişi Sayısı	Oran (%)
Güvenlik nedenleri	39	75,0
Siyasi nedenler	5	9,6
Sağlık koşulları	4	7,7
Diğer nedenler	4	7,7
Toplam	52	100

Örneklem grubunun %75'i güvenlik nedenlerinden, %9,6'sı siyasi nedenlerden, %7,7'si sağlık koşulları nedeniyle, %7,7'si de diğer nedenlerden dolayı Suriye'den ayrılmıştır.

Örneklem grubunun Türkiye'ye giriş biçimine göre dağılımı Tablo 4.2.8'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.8: Örneklem Grubunun Türkiye'ye Giriş Biçimine Göre Dağılımı

Türkiye'ye Giriş Biçimi	Kişi Sayısı	Oran (%)
Pasaportla	36	69,2
Resmi sınır geçiş noktasından pasaportsuz	16	30,8
Toplam	52	100

Örneklem grubunun %69,2'si pasaportla, %30,8'i resmi sınır geçiş noktalarından pasaportsuz olarak Türkiye'ye girmiştir.

Örneklem grubunun Türkiye'yi tercih etme nedenleri Tablo 4.2.9'da gösterilmiştir.

Tablo 4.2.9: Örneklem Grubunun Türkiye'yi Tercih Etme Nedenleri

Tercih Nedenleri	Kişi Sayısı	Oran (%)
Türkiye'ye güvenme	27	51,9
Ulaşım kolaylığı	19	36,6
Şartların daha iyi olması	8	11,5
Toplam	52	100

Türkiye'ye güvendiği için Türkiye tercih edenlerin oranı %52,8, ulaşım kolaylığından dolayı Türkiye'yi tercih edenlerin oranı %51,9, şartların daha iyi olmasından dolayı Türkiye'yi tercih edenlerin oranı %11,5'tir.

Örneklem grubunun kayıt durumu Tablo 4.2.10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.2.10: Örneklem Grubunun Kayıt Durumuna Göre Dağılımı

Kayıt Durumu	Kişi Sayısı	Oran (%)
Kayıtlı	46	88,5
İkamet izni	5	9,6
Kamp kaydı	1	1,9
Toplam	52	100

Örneklem grubunun %88,5'inin kaydı, %9,6'sının ikamet izni, %1,9'unun kamp kaydı vardır.

Örneklem grubunun Türkiye’de yaşadığı konut tipine göre dağılımı Tablo 4.2.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.11: Örneklem Grubunun Türkiye’de Yaşadığı Konut Tipine Göre Dağılımı

Konut Tipi	Kişi Sayısı	Oran (%)
Ev/apartman dairesi	48	92,3
Harabe bina	3	5,8
Kamu binası	1	1,9
Toplam	52	100

Araştırmaya katılan Suriyeli mültecilerin %92,3’ü ev/apartman dairesinde, %5,8’i harabe binada ve %1,9’u da kamu binasında yaşamaktadır.

Örneklem grubunun sağlık hizmetlerinden faydalanıp faydalanamadıklarına göre dağılımı Tablo 4.2.12’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2.12: Örneklem Grubunun Sağlık Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanamadıklarına Göre Dağılımı

Sağlık Hizmetinden Faydalanma	Kişi Sayısı	Oran (%)
Evet	26	50
Hayır	26	50
Toplam	52	100

Örneklem grubunun yarısı sağlık hizmetlerinden faydalanırken, yarısı faydalanamadıklarını belirtmiştir.

Örneklem grubunun ilaca erişebilme durumuna göre dağılımı Tablo 4.2.13'te gösterilmiştir.

Tablo 4.2.13: Örneklem Grubunun İlaça Erişebilme Durumuna Göre Dağılımı

İlaça Erişebilme	Kişi Sayısı	Oran (%)
İlaç temininde güçlük çekiyorum	19	36,5
İlaç temin edebiliyorum	33	63,5
Toplam	52	100

Örneklem grubunun %36,5'i ilaç temininde güçlük çekerken, %63,5'i ilaç temin edebildiğini belirtmiştir.

Örneklem grubunun insani yardım kuruluşlarından yardım alıp almadıklarına göre dağılımı Tablo 4.2.14'te gösterilmiştir.

Tablo 4.2.14: Örneklem Grubunun İnsani Yardım Kuruluşlarından Yardım Alıp Almadıklarına Göre Dağılımı

Yardım Alıp Almadıkları	Kişi Sayısı	Oran (%)
Yardım aldım	18	34,6
Yardım almadım	34	65,4
Toplam	52	100

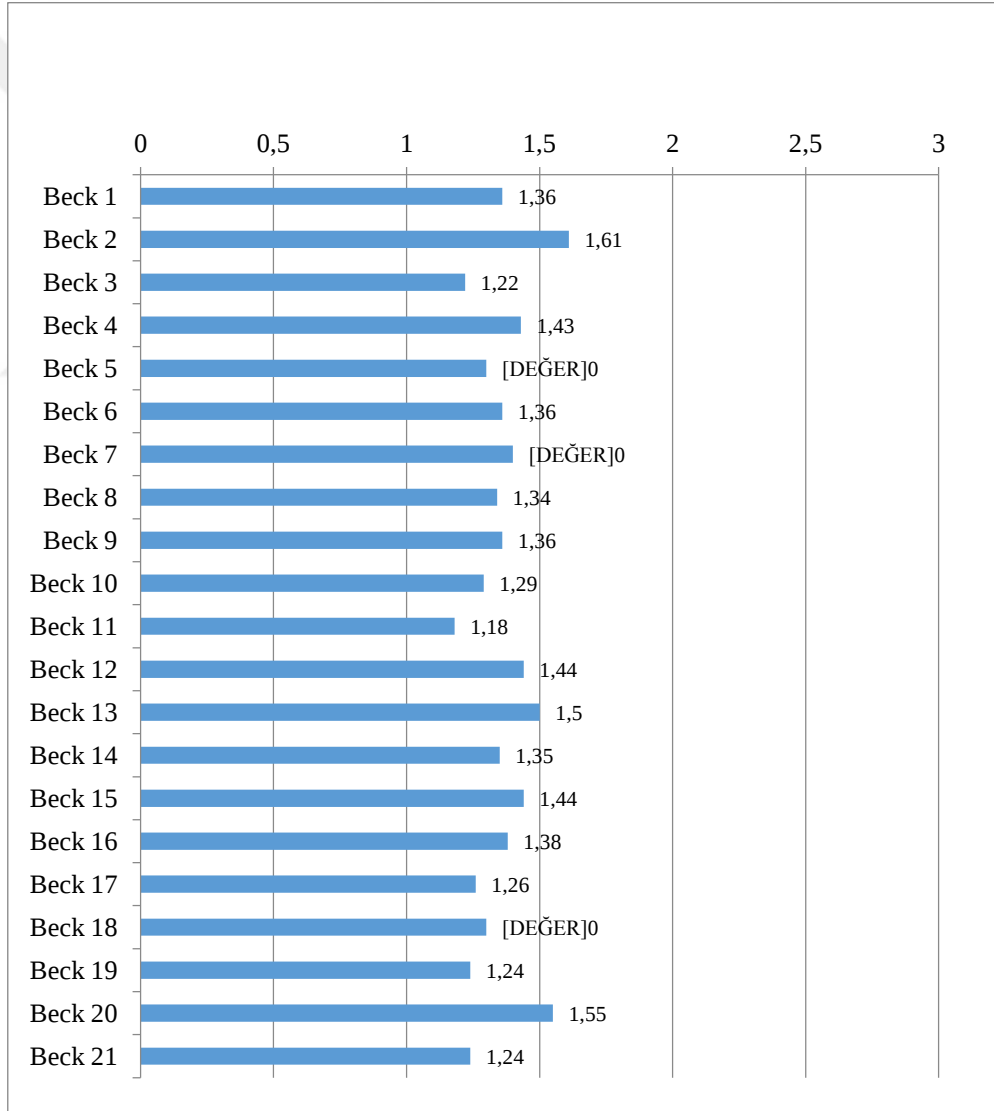
Örneklem grubunun %34,6'sı insani yardım kuruluşlarından yardım almışken, %65,4'ü yardım almamıştır.

4.3. Beck Depresyon Ölçeği Verileri ve Karşılatırmalı Analizler

Bu bölümde örneklem grubunun Beck Depresyon Ölçeği'nden aldıkları puanlar ve çeşitli sosyodemografik değişkenlere göre bu puanların karşılaştırmaları verilmiştir.

Grafik 4.3.1.'de örneklem grubunun Beck Depresyon Ölçeğinin maddelerinden aldıkları puanların ortalamaları gösterilmiştir.

Grafik 4.3.1: Beck Depresyon Ölçeğinin Maddelerine Göre Örneklem Grubunun Puanları

Grafikte 4.3.1’de Beck Depresyon Ölçeği’ndeki her madde için ortalama puanlar gösterilmiştir. Madde ortalama puanları 1,18 ile 1,61 arasında değişmekte olup ortalama madde puanı 1.36’dır. En yüksek puan verilen maddeler 2., 20., 12., 15. ve 4. maddelerdir. İkinci madde (1.61) karamsarlıkla, 20. madde (1.55) cinsel istek kaybıyla, 12. madde (1.44) karar verme güçlüğüyle, 15. madde (1.44) uyku bozukluğuyla, 4. madde (1.43) zevk alamamayla ilgilidir. Bu verilere göre örneklem grubunun Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanı 28.55’tir.

Örneklem grubunun Beck Depresyon Ölçeği toplam puanlarına göre dağılımı Tablo 4.3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.1: Örneklem Grubunun Beck Depresyon Ölçeği Toplam Puanlarına Göre Dağılımı

Beck Depresyon Ölçeği Toplam Puanına Göre	Kişi Sayısı	Oran (%)
Depresif belirti yok (0-9 puan)	1	1.9
Hafif düzeyde depresif belirtiler (10-16 puan)	5	9.6
Orta düzeyde depresif belirtiler (17-29 puan)	17	32.7
Şiddetli düzeyde depresif belirtiler (30-63 puan)	29	55.8
Toplam	52	100.0

Beck Depresyon Ölçeği toplam puan ortalamalarına göre, kesme puanı 17 olarak alındığında örneklem grubunun %88.5’inde orta ve şiddetli düzeyde depresif belirti ve depresyon ihtimali vardır.

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin yaş gruplarına göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.2: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Yaş Gruplarına Göre Farklılıklarını İnceleyen F Testi

	Yaş	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	F	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	12-15 yaşları arası	25	28,84	7,44	0,13	0,876
	13-18 yaşları arası	24	28,33	6,34		
	19-54 yaşları arası	3	27,71	6,03		

Beck Depresyon Ölçeği toplam puanı her yaş grubundaki Suriyeli sığınmacılar için benzer olarak bulunmuş, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin cinsiyete göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.3’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.3: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılıklarını İnceleyen t Testi

	Cinsiyet	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Kadın	26	28,81	4,36	0,46	0,647
	Erkek	26	28,29	7,09		

Örneklem grubundaki kadınların ve erkeklerin Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları birbirine yakındır ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin son 1 aylık hane gelirine göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.4: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Son 1 Aylık Hane Gelirine Göre Farklılığını İnceleyen F Testi

	Son 1 Aylık Hane Geliri	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	F	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Düzeyi	<249 ABD Doları	8	25,25	7,15	1,0	0,397
	250-499 ABD Dolar arası	15	28,23	5,34		
	500-999 ABD Dolar arası	21	27,43	8,38		
	1000 ABD Doları ve üzeri	8	31,29	1,38		

Örneklem grubunun son 1 aylık hane gelirine göre Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları birbirine yakın bulunmuş, aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin eğitim durumuna göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3.5: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Eğitim Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen F Testi

	Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	F	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Okuryazar değil	8	29,38	3,82	1,49	0,221
	Okuryazar	2	29,0	7,21		
	İlkokul	12	30,17	3,64		
	Ortaokul	8	29,63	5,95		
	Lise	22	26,91	8,84		

Örneklem grubunun eğitim durumuna göre Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları birbirine yakın bulunmuş, aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun aile bireylerinden yaşamını kaybeden olup olmamasına göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.6: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Aile Bireylerinden Yaşamını Kaybeden Olup Olmamasına Göre Farklılığını İnceleyen t Testi

	Aileden Yaşamını Kaybeden	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Var	36	28,86	5,44	0,31	0,762
	Yok	16	27,81	9,50		

Aile bireylerinden birini kaybeden grubun Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları, aile bireylerinden kayıp olmayan grubun puanlarından biraz daha yüksek bulunmuş, ancak aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin son 1 aylık hane gelirine göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.7: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Aile Bireylerinden Yaralanan Olup Olmama Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi

	Yaralanan	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Evet	30	28,99	4,66	1,78	0,082
	Hayır	22	27,92	8,73		

Aile bireylerinden yaralanan olan grubun Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları, aile bireylerinden yaralanan olmayan grubun puanlarından daha

yüksek bulunmuş, ancak aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin Suriye’den ayrılma nedenlerine göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.8’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.8: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Suriye’den Ayrılma Nedenlerine Göre Farklılığını İnceleyen F Testi

	Suriye’den Ayrılma Nedeni	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	F	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Güvenlik nedenleri	39	28,41	7,41	0,60	0,619
	Siyasi nedenler	5	27,82	5,94		
	Sağlık koşulları	4	29.35	1,73		
	Diğer nedenler	4	29.89	1,53		

Örneklem grubunun Suriye’den ayrılma nedenlerine göre Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları arasında farklılık olmakla birlikte, aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 4.3.9: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi

	Sağlık Hizmetlerinden Faydalanma	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (P)
Beck Depresyon Ölçeği	Evet	26	28,4	7,84	0,45	0,655
	Hayır	26	28,7	5,62		

Örneklem grubunun sağlık hizmetlerinden faydalanma durumuna göre Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları birbirine yakın bulunmuş, aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin ilaca erişebilme durumuna göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.10’da gösterilmiştir.

Tablo 4.3.10: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin İlaça Erişebilme Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi

	İlaça Erişebilme	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (P)
Beck Depresyon Ölçeği	İlaça erişimde güçlük çekiyorum	19	28,81	6,00	0,11	0,917
	İlaç temin edebiliyorum	33	28,40	7,34		

Örneklem grubunun ilaca erişebilme durumuna göre Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları birbirine yakın bulunmuş, aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Örneklem grubunun depresyon düzeylerinin insani yardım kuruluşlarından yardım alma durumuna göre farklılıklarının istatistiksel sonucu Tablo 4.3.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3.11: Örneklem Grubunun Depresyon Düzeylerinin İnsani Yardım Kuruluşlarından Yardım Alma Durumuna Göre Farklılığını İnceleyen t Testi

	Yardım Alma	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	t	Anlamlılık (p)
Beck Depresyon Ölçeği	Yardım aldım	18	29,49	4,46	1,24	0,222
	Yardım almadım	34	28,05	7,76		

Örneklem grubunun Beck Depresyon Ölçeği ortalama toplam puanları insani yardım kuruluşlarından yardım alma durumuna göre yardım alan grupta almayan gruba daha yüksek bulunmuş, ancak aralarındaki fark istatistiksel yönden anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Bu çalışmada bir grup Suriyeli sığınmacıda depresyon düzeyleri ve bunların bazı sosyodemografik değişkenlerle ilişkileri araştırılmıştır.

Türkiye’de ve dünyada mülteciler, sığınmacılar ve göçmenlerle ilgili olarak yapılmış çeşitli çalışmalar vardır. Türkiye’de bu çalışmalar farklı boyutlarla ilgilidir ve sığınmacıların ruhsal durumları veya depresyon düzeyleriyle ilgili çalışma sayısı azdır. Bu nedenle, tartışma ulaşılabilen ulusal çalışmaların sonuçlarıyla yapılmıştır.

Araştırmamızın en temel ve en önemli bulgusu, Suriyeli sığınmacıların Beck Depresyon Ölçeği’nden aldıkları puanlara göre, sığınmacılarda depresif belirtilerin ve depresyon ihtimalinin çok yüksek oranda bulunmuş olmasıdır. Beck Depresyon Ölçeği’nin kesme puanının 17 olduğu belirtilmiştir (Hisli, 1989; Aydemir ve Köroğlu, 2008). Bu kesme puanına göre, Suriyeli sığınmacıların %32.7’si orta düzeyde, %55.8’i şiddetli düzeyde depresif belirtiler ve depresyon ihtimali taşımaktadır. Bu oranlar depresyonun yaşam boyu yaygınlığıyla ilgili çalışmalarda bulunan oranlardan çok yüksektir. Çeşitli çalışmaların sonucunda depresyonun yaşam boyu yaygınlık oranının ortalama %12 olduğu belirtilmiştir (Doğan, 1999; Kırılı, 2008; Rihmer ve Angst, 2007). Oysa bu çalışmada yaşam boyu yaygınlık değil, son bir hafta değerlendirilmiştir; bu nedenle oranın yüksekliği daha da önemlidir.

Önen ve arkadaşları (2014), kampta yaşayan 450 Suriyeli sığınmacının Beck Depresyon Ölçeği puan ortalamasını 23,07 olarak bulmuşlardır. Şiddetli depresyon belirtilerini sığınmacıların %8,9’unda bulmuşlardır.

Her ne kadar sığınmacılarda, mültecilerde, göçmenlerde umutsuzluk, karamsarlık, beklentilerine yanıt alamama, çeşitli travmalar nedeniyle depresyon ve bazı ruhsal bozuklukların daha yüksek oranda görülebileceği belirtilse de (Doğan, 2000; Favazza, 2007); bu oranlar beklenenin çok üstündedir.

Çalışmamızda Suriyeli sığınmacıların ne kadar zamandır Türkiye’de oldukları sorulmamıştır. Sürenin kısa olması oranı yükseltebilir. Daha önce belirtildiği gibi, depresyon modelleri açısından Suriyeli sığınmacıların depresif belirtileri ve

depresyon ihtimallerini nesne kaybı, kendilik değeri, bilişsel, öğrenilmiş çaresizlik, destek modelleri açıklamaya yardımcı olabilir (Akiskal, 2005; Kırılı, 2008).

Örnekleme ağırlıklı olarak ergenlerden oluştuğu için, bu durumun da dikkate alınması gerekir. Sığınmacı (mülteci) olmanın özellikle çocuklar ve ergenler için travmatik bir yaşantı olduğu bildirilmiştir (Karadağ ve Altıntaş, 2010). Bu durum oranın yüksek bulunmasını etkilemiş olabilir.

Sığınmacılarda önemli sorunlardan biri, dil ve iletişim sorunudur (Aygün ve ark., 2016; Karadağ ve Altıntaş, 2010). Bu sorun kendini ifade etmeyi, karşısındakini anlamayı güçleştirir ve yanlış anlamalara neden olabilir. Bu nedenle verilerin güvenilirliğini etkileyebilir.

Suriyeli sığınmacılar çok çeşitli sıkıntılar ve sorunlarla karşı karşıya kaldıkları ve desteğe ihtiyaç duydukları için, içinde bulundukları durumu daha kötü göstermiş de olabilirler.

Suriyeli sığınmacılarda depresif belirtilerin ve depresyon ihtimalinin çok yüksek bulunmasına rağmen, sonucu yukarıdaki çok çeşitli etkenlerin etkileyebileceği, klinik muayenenin yapılmadığı ve bu kişilerin yalnız riskli grup olduğunun akılda tutulması gerekir.

Suriyeli sığınmacıların en yüksek puan aldıkları maddeler karamsarlık, cinsel istek kaybı, kararsızlık, uyku bozukluğu, zevk alamamıyla ilgilidir. Bu belirtiler depresyon kliniği açısından önemlidir.

Bu çalışmada yaş gruplarına göre depresyon ihtimali oranlarında fark bulunmaması, her yaştaki sığınmacının çok önemli travmatik yaşantılar yaşaması ve hepsinin sığınmacı konumunda olmasıyla açıklanabilir. Depresyon 20-44 yaşları arasında daha yüksek görülmekle birlikte (Doğan, 1999; Rihmer and Angst, 2007), çocuklar ve ergenler içinde bulundukları durumdan daha çok etkilenirler ve baş etme yetileri daha düşüktür (Karadağ ve Altıntaş, 2010; Lustig et al., 2004; Türkbay, 2016). Heptinstall ve arkadaşları (2004) Londra'da 8-16 yaşları arasındaki 40 çocuk ve ergenle yaptıkları çalışmada, güvensizlik duygusuyla ekonomik sorunların yüksek depresyon puanlarıyla körele olduğunu bulmuşlardır. Cardozo ve ark. (2004) sınır

kamplarında kalan mültecilerde şiddet ve taciz yaşamının depresyonla ilişkili olduğunu bulmuşlardır.

Araştırmaya alınan Suriyeli sığınmacıların cinsiyete göre dağılımında kadınlar biraz daha fazladır. Kadınlar ve erkeklerde depresyon yaygınlığıyla ilgili çalışmalarda kadın/erkek oranının 2-3 arasında bulunduğu bildirilmiştir (Doğan, 1999; Doğan, 2000; Kırılı, 2008; Rihmer and Angst, 2007). Çalışmamızda kadınların ve erkeklerin Beck Depresyon Ölçeği puanları arasında istatistiksel yönden anlamlı fark bulunmaması, sığınmacıların yaşadıkları travmatik olayların ve halen yaşamakta oldukları sorunların diğer tüm etkenlerin önüne geçmesiyle ilgili olabilir.

Çalışmamızda aylık hane gelirine göre sığınmacılar arasında depresif belirtiler ve depresyon ihtimali arasında istatistiksel yönden anlamlı fark bulunmaması literatürle uyumlu değildir. İnsanların aylık gelirinin yüksek olması yaşam kalitesini olumlu yönde etkiler. Yeterli veya yüksek gelir düzeyinde olmak ihtiyaçların karşılanmasını, daha iyi yaşam şartları sağlar. Düşük gelir düzeyi ruhsal sorunlar ve bozukluklar için risk etkenidir (Doğan, 2000). Düşük gelir düzeyi insanların yaşam kalitelerini düşürürken, mutsuzluk ve hoşnutsuzluklarını da artırır. Bhui ve arkadaşları (2003), 180 Somalili mülteci ile yaptıkları çalışmada işsizlik ve yeterli gelire sahip olmamanın psikiyatrik bozuklukları artırdığını bulmuşlardır. Çalışmamızdaki tüm Suriyeli sığınmacıların kanuni yollardan Türkiye'ye girmesi, sivil toplum örgütleriyle ilişkilerinin olması, genel olarak aylık hane halkı gelirinin Türkiye ortalamasının biraz üzerinde olması, ekonomik sorunların ön plana geçmesini önlemiş olabilir.

Depresyon tüm eğitim düzeyindeki kişilerde görülmekle birlikte, depresyonun düşük eğitim düzeyindeki kişilerde daha yüksek oranda görüldüğü bildirilmiştir (Doğan, 1999; Doğan, 2000; Rihmer and Angst, 2007). En düşük puanın lise mezunlarında olması, onların daha büyük yaşta olmaları ve problem çözmede daha başarılı olabilmeleriyle açıklanabilir. Örneklem grubumuzdaki kişilerin çoğunun ergen olması, eğitimi tamamlamamış olmaları bu konuda bir yorum yapmayı güçleştirmektedir.

Bir aile üyesini, sevilen bir kişiyi, bir yakını kaybetmek yaşamdaki en önemli stresörlerden biridir ve depresyon için de risk etkenidir (Doğan, 2000). Örneklem grubumuzda aile üyelerinden birini kaybeden yüksek orandadır (%69.2), bununla birlikte kayıp yaşamayanlarla aralarında Beck Depresyon Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bhui ve arkadaşları (2003), 180 Somalili mülteci ile yaptıkları çalışmada, bir yakını kaybetmenin psikiyatrik bozuklukları, özellikle anksiyeteyi ve depresyonu artırdığını bulmuşlardır. Çalışma sonucumuzun anlamlı bulunmaması kaybın üzerinden geçen zaman, sığınmacılık konumunda olma gibi özelliklerle ilgili olabilir. Bu özellikler araştırılmamıştır.

Örneklem grubumuzun yarısından çoğunun aile üyelerinden biri yaralanmıştır. Yaralanma yaşamayı sonlandırabilecek bir durum olabilir. Savaş durumunda olmak, ölüme veya yaralanmaya tanık olmak gibi travmalar psikiyatrik bozukluklar için risk oluşturlar (Craig ve ark., 2009; Doğan, 2000). Çalışmamızda bir aile üyesini kaybedenlerle kaybetmeyenlerin Beck Depresyon Ölçeği puanları arasında anlamlı fark bulunmaması yaralanmanın üzerinden geçen zaman ve sonucuyla, diğer sorunların şiddetli olmasıyla ilgili olabilir. Bhui ve arkadaşları (2003), 180 Somalili mülteci ile yaptıkları çalışmada savaş durumunda olmanın, bir yakını kaybetmenin psikiyatrik bozuklukların, depresyonu artırdığını bulmuşlardır.

Suriyeli sığınmacıların Suriye'den ayrılma nedenlerinin en önemlisi güvenlik nedenleridir. Bu grupla diğer nedenlerle Suriye'den ayrılmak zorunda kalanların Beck Depresyon Ölçeği puanları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, tüm Suriyeli sığınmacıların benzer sorunları yaşaması, daha güvenli bir ortamda kalmaları ile açıklanabilir.

Suriyeli sığınmacıların yarısı sağlık hizmeti aldığını, yarısından çoğu ilaç temin edebildiğini belirtmiştir. İki açıdan da grupların Beck Depresyon Ölçeği puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Sığınmacıların önemli sorunlarından birinin sağlık hizmetlerine ulaşamama olduğu, dil ve kültür farklılıklarının bu olumsuzluğu artırdığı bildirilmiştir (Aygün ve ark., 2016; Önen ve ark., 2014; Ying, 2001).

Örneklem grubumuzun İstanbul’da yaşaması bu alanlardaki güçlükleri daha az yaşamalarını sağlamış olabilir.

Örneklem grubumuzda Beck Depresyon Ölçeği puanları insani yardım kuruluşlarından yardım alıp almamaya göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Türkiye’de kendilerine “geçici koruma statüsü” verilen Suriyeli sığınmacıların hakları, alacakları sosyal yardım bir yönetmelikle düzenlenmiştir (Kap, 2015). Örneklem grubumuzun İstanbul’da yaşaması, sivil toplum örgütleriyle de iletişim halinde olmaları, gelir miktarlarının az olmaması gibi nedenler yardım almama durumunun olumsuzluğunu giderebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları vardır. Birincisi, araştırmanın örnekleminin Türkiye’ye yasal yollardan giren, İstanbul’un Fatih ilçesi sınırlarında yaşayan Suriyeli sığınmacılar arasından seçilmiş olmasıdır. Bu durum sonuçların İstanbul ilinde yaşayan Suriyeli sığınmacılara genellenmesini önlemektedir. İkincisi, örneklemin çoğunluğunun ergenlerden oluşmasıdır, bu da sonuçların genellenmesini önler. Üçüncüsü, örneklem grubunun ne kadar süredir Türkiye’de bulunduklarının, ailelerinde ölen veya yaralanan olan sığınmacılara bunların ne kadar zaman önce olduğunun sorulmamasıdır. Bunların yakın veya uzak geçmişte olması ruhsal durumlarını, dolayısıyla Beck Depresyon Ölçeği puanlarını etkileyebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın önemli sonuçları şunlardır:

1. Örneklemi oluşturan Suriyeli sığınmacılarda orta ve şiddetli düzeydeki depresif belirtiler ve depresyon olma ihtimali çok yüksektir (%88,5).
2. Aile üyelerinden birini kaybedenlerin (%69,2) ve aile üyelerinden biri yaralananların (%57,7) oranı yüksektir.
3. Suriye'den ayrılma nedeni olarak güvenlik nedenlerini belirtenlerin oranı %75'tir.
4. Sağlık hizmetlerinden yararlandığını belirtenlerin (%50) oranı ve ilaç temin edebildiklerini belirtenlerin (%63,5) oranı düşüktür.
5. İnsani yardım kuruluşlarından yardım aldıklarını belirtenlerin oranı düşüktür (%34,6).

Bu sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Suriyeli sığınmacıların genel sağlık hizmetlerinden yararlanmaları için dil sorununu da giderecek düzenlemelerin yapılması,
2. Suriyeli sığınmacıların ruhsal durumlarını belirlemek için yüz yüze görüşmeler ve ruh sağlığı hizmetlerinden yararlanmaları için düzenlemelerin yapılması; özellikle kendi içlerinde daha riskli olanlara (kayıp ve yaralanma yaşayanlar gibi) öncelik verilmesi,
3. Suriye'den ayrılma nedeni olarak birinci sırada güvenlik sorunları belirtildiği için, Türkiye'de güvenli bir ortamda yaşamalarının sağlanması için düzenlemelerin yapılması,
4. Sığınmacılara yapılan yardımların bir merkezde toplanarak adil şekilde dağıtılması.

5. Her yaş grubundan, Türkiye'ye değişik yollarla giren, çalışan ve çalışmayan, yardım alan ve almayan, savaş dışında ek travma yaşayan ve yaşamayan Suriyeli sığınmacılardan oluşan ve evreni temsil niteliği taşıyan örneklerle yapılacak büyük ölçekli araştırmaların yapılması; sonuçlara uygun önlemlerin alınarak iyileştirmelerin yapılması.

KAYNAKÇA

- AFAD. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, Saha Araştırması Sonuçları. Ankara, 2013. https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/60-2013123015491-syrian-refugees-in-turkey-2013_baski_30.12.2013_tr.pdf (05.01.2016)
- AFAD. Türkiye'deki Suriyeli Kadınlar Raporu. Ankara, 2014. <https://www.afad.gov.tr/Dokuman/TR/80-20140529154110-turkiye'deki-suriyeli-kadınlar,-2014.pdf> (05.01.2016)
- AFAD. Afet Raporu: Suriye. 2014. <https://www.afad.gov.tr/tr/IcerikDetay1.aspx?ID=16&IcerikID=747> (05.01.2016)
- Akiskal, H. S. Mood Disorders: Historical Introduction and Conceptual Overview. In Sadock, B. J., Sadock, V. (Eds.), Comprehensive Textbook of Psychiatry, 8th ed., Lippincott Williams & Wilkins, Baltimore, 2005, 1566.
- Aksoy, Z. Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2012, 5(20), 292-303.
- Aksüllü, N., Doğan, S. Huzurevinde ve Evde Yaşayan Yaşlılarda Algılanan Sosyal Destek Etkenleri ile Depresyon Arasındaki İlişki. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2004, 5, 76-84.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC, 2013'ten çeviren Köroğlu E, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2013.
- Ataman, H. Mülteci mi, Sığınmacı mı, Misafir mi? Görüş Dergisi, 2015, 88.
- Aydemir, Ö., Köroğlu, E. Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler. Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2006, 121-125.

- Aygün, O., Gökdemir, Ö., Bulut, Ü., Yaprak, S., Güldal, D. Bir Toplum Sağlığı Merkezi Örneğinde Sığınmacı ve Mültecilere Verilen Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Değerlendirilmesi. TJFM&PC, 2016, 10(1), 6-12.
- Barkın, E. 1951 Tarihli Mülteciliğin Önlenmesi Sözleşmesi. Ankara Barosu Dergisi, 2014, 1, 332-360.
- Bhui, K., Abdi, A., Abdi, M., Pereira, S., Dualeh, M., Robertson, D., Sathymoorthy, G., Ismail, H. Traumatic events, migration characteristics and psychiatric symptoms among Somali refugees--preliminary communication, Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 2003, 38(1), 35-43.
- Bitkal, S. Ulusötesi Göçler ve Mülteci Sorunu: Suriye Örneği, 2014, <http://akademikperspektif.com/2014/09/12/ulusotesi-gocler-ve-multeci-sorunu-suriye-ornegi/> (Erişim tarihi: 12.03.2016)
- Buz S. Türkiye'deki Sığınmacıların Sosyal Profili. Polis Bilimleri Dergisi, 2008, 10(4), 1-14.
- Cardozo, B. L., Leisel, T., Burton, A., Crawford, C. Karenni Refugees Living in Thai-Burmese Border Camps: Traumatic Experiences, Mental Health Outcomes, and Social Functioning. Social Science & Medicine, 2004, 58, 2637-2644.
- Castles, S., Miller, J. M. Göçler Çağı, Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri. İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul, 2008.
- Craig, T., Jajua, P. M., Warfa, N. Mental Health Care Needs of Refugees. Psychiatry, 2009, 8/9, 351-354.
- Çorabatır, M., Hassa, F. Sivil Toplum Örgütlerinin Türkiye'deki Suriyeli Mülteciler için Yaptıkları Çalışmalar ile İlgili Rapor. İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi-İGAM, Ankara, 2013.

- Dinçer, O. B., Federici, V., Ferris, E., Karaca, S., Kirişçi, K., Özmenek Çarmıklı, E. USAK-Brookings Raporu: Suriyeli Mülteciler Krizi ve Türkiye Sonu Gelmeyen Misafirlik. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Ankara, 2013.
- Doğan, O. Pratisyen Hekim El Kitabı. Eczacıbaşı İlaç Sanayii, İstanbul, 1999.
- Doğan, O. Depresyonun Epidemiyolojisi. Duygudurum Dizisi, 2000, 1, 29-38.
- Ercan, İ., Kan, İ. Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 2004, 30(3), 211-216.
- Erdoğan, M. M. Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara, 2014.
- Erol A., Sarıçiçek, A., Gülseren, Ş. Asistan Hekimlerde Tükenmişlik: İş Doyumu ve Depresyonla İlişkisi. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 2007, 8, 241- 247.
- Eylen, B. Bilgi Verici Danışmanlığın Kansere Hastalarının Ailelerinin Sosyal Destek Becerileri Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, 2001.
- Favazza, A. Sosyokültürel Bilimlerin Katkıları. Sadock, B. J., Sadock, V. (Eds.), Comprehensive Textbook of Psychiatry, Aydın, H., Bozkurt, A. (Çev. Ed.), sekizinci baskı, cilt 1, Güneş Kitabevi, Ankara, 2007, 598-623.
- Gökçan, G., Açıkyıldız, Ç., Ataman, S. Göç ve Mültecilik. 2015. (Erişim tarihi: 12.04.2016)
http://multeci.net/index.php?option=com_contentview=article&id=58%3:gocve-
- Güçer, M., Karaca, S., Dinçer, O. B. Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler Alan Araştırması. Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, 2013, Rapor No. 13-04, Ankara.

- Güçtürk, Y. Sürgün ile Savaş Arasında Suriyeli Mülteciler, Siyaset. 2014. Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA), Ankara. (Erişim tarihi:12.03.2016)
<http://setav.org/tr/5-soru-surgun-ile-savas-arasinda-suriyeli-multeciler/yorum/18059>.
- Gün, Z. İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika. 2011.
http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/v_b%C3%B6l%C3%BCm.pdf.
multecilikvecatid=35%3:goc-ve-multecilikveItemid=14velang=tr (Erişim tarihi: 06.01.2016)
- Heptinstall, E., Sethna, V., Taylor, E. PTSD and Depression in Refugee Children. European Child and Adolescent Psychiatry, 2004, 13(6), 373-380.
- Hisli, N. Beck Depresyon Envanterinin Üniversite Öğrencileri İçin Geçerliği, Güvenirliği. Psikoloji Dergisi, 1988, 7(22), 3-13.
- İçduygu, A. Türkiye, Nereye Kadar Bir Göç Ülkesi? Koç Üniversitesi Görüş Dergisi, Göç ve Mültecilik Sayısı, 2015, 88.
- Kanat, K.B., Ustun, K. Turkey's Syrian Refugees. SETA Publications No. 49, 2015.
- Kap, D. Suriyeli Mülteciler: Türkiye'nin Müstakbel Vatandaşları. İktisadi Kalkınma Vakfı Akademik Perspektif, 2014.
akademikperspektif.com/2015/01/19/suriyeli-multeciler-turkiyenin-mustakbel-vatandaslari (Erişim tarihi: 06.01.2016)
- Karaca, S. Kayıtdışı Mülteciler, Kayda Değer Sorunlar. Analist Dergisi, 2013, 31.
- Karaca, S., Doğan, U. Suriyeli Göçmenlerin Sorunları Çalıştayı Sonuç Raporu. Mersin Üniversitesi Bölgesel İzleme ve Uygulama Araştırma Merkezi, Mersin, 2014.
- Karadağ, Ö., Altıntaş, K. H. Mülteciler ve Sağlık. TAF Preventive Medicine Bulletin, 2010, 9(1), 55-62.
- Karal, D. Zorunlu Göçe Global Bir Bakış. Analist Dergisi, 2013, 31.

- Karasar, N. Araştırmalarda Rapor Hazırlama. Nobel Yayınevi, Ankara, 2009.
- Kırlı S. Depresyon. Işık, E., Taner, E., Işık, U. (Ed.), Güncel Klinik Psikiyatri, Golden Print, Ankara, 2008, 131-154.
- Koç, M., Görücü, İ., Akbıyık, N. Suriyeli Sığınmacılar ve İstihdam Problemleri. Birey ve Toplum, 2015, 5(9), 63-93.
- Korkmaz, A., Ç. Sığınmacıların Sağlık ve Hemşirelik Hizmetlerine Yarattığı Sorunlar. Sağlık ve Hemşirelik Dergisi, 2014, 1(1), 37-42.
- Langford, C. P., Browsher, J., Maloney, J. P., Lillis, P. P. Social Support: A Conceptual Analysis. Journal of Advanced Nursing, 1997, 25, 95-100.
- Lin, J., Thompson, M. P., Kaslow, N. J. The Mediating Role of Social Support in the Community Environment Psychological Distress Link Among Low-Income African American Women. Journal of Community Psychology, 2009, 37(4), 459-470.
- Lustig, S. L., Kia-Keating, M., Knight, W. G., Geltman, P., Ellis, H., Kinzie, J. D., Keane, T., Saxe, G. N. Review of Child and Adolescent Refugee Mental Health. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 2004, 43(1), 24-36.
- Orhan, O. Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, 2014, Rapor No. 189, Ankara.
http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201452_189tur.pdf
(Erişim tarihi: 05.01.2016)
- Oytun, O., Gündoğar, S. S. Suriyeli Sığınmacıların Türkiye'ye Etkileri Raporu. ORSAM-TESEV Rapor No: 195, Ankara, 2015.
- Önen, C., Güneş, G., Türme, A., Ağaç, P. Bir Mülteci Kampında Yaşayan Suriyelilerde Depresyon ve Anksiyete Durumu. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2014, 2(6), 223-230.

Öztürkler, H., Göksel, T. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Ekonomik Etkileri: Sentetik Bir Modelleme. Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, Rapor No. 196, Ankara, 2015. <http://docplayer.biz.tr/96783-Suriyeli-multecilerin-turkiye-ye-ekonomik-etkileri-sentetik-bir-modelleme.html> (Erişim tarihi: 05.01.2016)

Rihmer, Z., Angst, J. Duygudurum Bozuklukları: Epidemiyoloji. Sadock, B. J., Sadock, V. (Eds.), Comprehensive Textbook of Psychiatry, Aydın, H., Bozkurt, A. (Çev. Ed.), sekizinci baskı, cilt 1, Güneş Kitabevi, Ankara, 2007, 1575-1582.

Sanduvac, Z. M. T. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Sığınmacılar için Durum Analiz Raporu. Mavi Kalem Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, 2013. <http://sitap.org/en/kamp-disinda-yasayan-suriyeli-siginmacilar-icin-durum-analiz-raporu/>

Sönmez, Z. Komşuda Kriz: Suriyeli Mülteciler. İHH - İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Yayını, İstanbul, 2014. http://www.academia.edu/9632223/Kom%C5%9Fuda_Kriz_Suriyeli_M%C3%BClteciler_Rapor_-_Z%C3%BCmr%C3%BCt_S%C3%B6nmez (Erişim tarihi: 06.01.2016)

TBMM. Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme, Uluslararası Temel İnsan Hakları Belgeleri, 179, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/179-199.pdf> (Erişim tarihi: 05.01.2016)

Tekin, U. Avrupa'ya Göç ve Türkiye. İÜBF Dergisi, 2007, 37, 43-56.

Toksöz, G., Erdoğan, S., Kaşka, S. Türkiye'ye Düzensiz Emek Göçü ve Göçmenlerin İşgücü Piyasasındaki Durumları. Uluslararası Göç Örgütü Türkiye Ofisi Yayını, 2012. <http://docplayer.biz.tr/97492-Turkiye-ye-duzensiz-emek-gocu-ve-gocmenlerin-isgucu-piyasasindaki-durumlari.html> (Erişim tarihi: 06.01.2016)

- Tunç, A. Ş. Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye’deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. TESAM Akademi Dergisi, 2015, 2(2), 29-63.
- Türkbay, T. Suriyeli Sığınmacı Çocuklar. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 2016, 23(1), 75-76.
- Türksoy Karalı, N. Göç, Kadın ve Bedeni. 8. Anadolu Psikiyatri Günleri, 1999.
- Uluslararası Göç Örgütü. Göç Terimleri Sözlüğü. No.18, İsviçre, 2009.
<http://lingvohub.com/g-246-231-terimleri-s-246-zl-252-287-252/> (Erişim tarihi: 05.01.2016)
- UNHCR. Global Trends Report. The UN Refugee Agency, 2011.
<http://unhcr.org/4fd687f9.html> (Erişim tarihi: 12.03.2016)
- UNHCR. Global Trends, Mid-Year Trends Report. The UN Refugee Agency, 2014.
<http://unhcr.org/540091d89.html> (Erişim tarihi: 06.04.2016)
- Uzun, A. Günümüzün Sosyal ve Ekonomik Sorunu Olan Suriyelilerin Mülteci ve Ekonomi Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi. Ankara Barosu Dergisi, 2015, 5(2), 107-120.
- Yıldız, Ö. Türkiye Kamplarında Suriyeli Sığınmacılar: Sorunlar, Beklentiler, Türkiye ve Gelecek Algısı. Sosyoloji Araştırmaları Dergisi, 2013, 16(1), 141-169.
- Yıldız, K., Ünlü, Ü., Sezer, M. Mülteci- Sığınmacı Cinnetleri ve Toplum: Her İnsanın Huzur İçinde, Kendi Evinde, Sevdiği İnsanların İçinde ve Vatanında Ölme Hakkı Vardır! KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2014, 16(1), 42-50.
- Ying, Y-W. Psychotherapy with Traumatized Southeast Asian Refugees. Clinical Social Work Journal, 2001, 29(1), 65-78.

EKLER

Ek-1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Değerli anket katılımcıları, sizden katılmanızı istediğimiz “Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Depresyon Düzeyleri” adlı araştırma, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi olan Psikolog Nigar ÇİÇEK tarafından, Yrd. Doç. Dr. Samuray ÖZDEMİR’in tez danışmanlığında yürütülen Yüksek Lisans tez araştırmasıdır.

Bu araştırmada, Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların depresyon düzeylerinin araştırılması hedeflenmiştir. Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılardan alınacak olan bu bilimsel bilgiler sığınmacılar ve yaşadıkları sorunlar açısından değerli olacaktır.

Bu amaçla size bazı sorular sorulacaktır. Bu sorulara açık yüreklilikle yanıt vermeniz beklenmektedir. Sizlerden aldığımız yanıtlar bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Ayrıca elde edilen yanıtlardan hiçbir şekilde Suriyeli sığınmacılarla ilgili yargılayıcı çıkarımlar yapılmayacaktır. Araştırmaya katılım tamamen isteğe bağlıdır. Araştırmaya katıldıktan sonra, anketin herhangi bir anında kendinizi kötü hissetmeniz durumunda araştırmadan çekilmekte tamamen özgürsünüz. Araştırmada gizliliği sağlamak için, bu form üzerine adınızı ve diğer kişisel bilgilerinizi yazmayınız.

Bu bilgi formuyla birlikte bir de ölçek vardır. Bu ölçeklerdeki ifadelerin doğru veya yanlış yanıtının olması söz konusu değildir. Bu araştırma açısından önemli olan, her ifadenin sizin gerçekten düşündüklerinizi veya hissettiklerinizi ne derecede yansıttığıdır. İçten yanıt vermemeniz tüm araştırma sonuçlarını olumsuz etkileyecek ve ciddi anlamda emek kaybına yol açacaktır. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuduktan sonra bu ifadelerin sizin kendinize ilişkin algılarınızı ne kadar yansıttığını belirtiniz. Yanıtlarınızı size verilen optik formlara kodlamanız gerekmektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Bu formda sizinle ve durumunuzla ilgili bilgilere yönelik sorular vardır. Uygun cevaplar göre yandaki parantezleri işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz:

☐ Kadın, ☐ Erkek

2. Yaşınız:

3. Eğitim durumunuz:

☐ Okuryazar değil,

☐ Okuryazar,

☐ İlkokul,

☐ Ortaokul,

☐ Lise

4. Çalışma durumunuz:

☐ Çalışıyorum, ☐ Çalışmıyorum

5. Eşinizin çalışma durumu:

☐ Çalışıyor, ☐ Çalışmıyor

6. Ailenizin ortalama aylık geliri ne kadardır?

☐ <249 ABD Doları ve altı

☐ 250-499 ABD Doları

☐ 500-999 ABD Doları

☐ 1000 ABD Doları ve üzeri

7. Ailenizde yaşamını yitiren var mı?

☐ Yok, ☐ Var

8. Ailenizde yaralanan birileri var mı?

☐ Yok, ☐ var

9. Sağlık hizmetlerinden faydalanabiliyor musunuz?

☐ Evet, ☐ Hayır

10. İlaça erişebilme durumunuz nedir?

☐ Erişebiliyorum, ☐ Erişemiyorum

11. İnsani yardım kuruluşlarından yardım aldınız mı?

☐ Evet, ☐ Hayır

12. Suriye'den ayrılış nedeniniz nedir?

- ☐ Güvenlik nedenleri,
- ☐ Siyasi nedenler,
- ☐ Sağlık sorunları,
- ☐ Diğer nedenler

13. Türkiye'ye giriş biçiminiz

- ☐ Pasaportla giriş, ☐ Resmi sınır geçiş noktasından pasaportsuz

14. Türkiye'yi tercih etme nedeniniz nedir?

- ☐ Ulaşım kolaylığı
- ☐ Şartların iyi olması
- ☐ Türkiye'ye güvendiğim için

15. Kayıt durumu

- ☐ Kayıtlı
- ☐ İkamet izinli
- ☐ Kamp kaydı

16. Türkiye'de yaşadığınız konut tipi nedir?

- ☐ Ev/apartman dairesi
- ☐ Harabe bina
- ☐ Kamu binası

Ek-2 Beck Depresyon Ölçeği

Yönerge: Bu ölçek son bir (1) hafta içinde kendinizi nasıl hissettiğinizi araştırmaya yönelik 21 maddeden oluşmuştur. Her maddenin karşısındaki dört yanıtı dikkatlice okuyarak size en çok uyan, durumunuzu en iyi anlatan ifadeyi işaretleyiniz.

- 1 (0) Üzgün ve sıkıntılı değilim.
(1) Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
(2) Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
(3) O kadar üzgün ve sıkıntılıyım ki, artık dayanamıyorum.
- 2 (0) Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim.
(1) Gelecek için karamsarım.
(2) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
(3) Gelecek hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.
- 3 (0) Kendimi başarısız biri olarak görmüyorum.
(1) Başkalarından daha başarısız olduğumu hissediyorum.
(2) Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
(3) Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.
- 4 (0) Her şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.
(1) Birçok şeyden eskiden olduğu gibi zevk alamıyorum.
(2) Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
(3) Her şeyden sıkılıyorum.
- 5 (0) Kendimi herhangi bir biçimde suçlu hissetmiyorum.
(1) Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
(2) Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
(3) Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

- 6** (0) Kendimden memnunum.
(1) Kendimden pek memnun değilim.
(2) Kendime kızgınım.
(3) Kendimden nefrete ediyorum.
- 7** (0) Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.
(1) Hatalarım ve zayıf taraflarım olduğunu düşünmüyorum.
(2) Hatalarımdan dolayı kendimden utanıyorum.
(3) Her şeyi yanlış yapıyormuşum gibi geliyor ve hep kendimde kabahat buluyorum.
- 8** (0) Kendimi öldürmek gibi düşüncülerim yok.
(1) Kimi zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor ama yapmıyorum.
(2) Kendimi öldürmek isterdim.
(3) Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.
- 9** (0) İçimden ağlamak geldiği pek olmuyor.
(1) Zaman zaman içimden ağlamak geliyor.
(2) Çoğu zaman ağlıyorum.
(3) Eskiden ağlayabilirdim ama şimdi istesem de ağlayamıyorum.
- 10** (0) Her zaman olduğumdan daha canı sıkkın ve sinirli değilim.
(1) Eskisine oranla daha kolay canım sıkılıyor ve kızıyorum.
(2) Her şey canımı sıkıyor ve kendimi hep sinirli hissediyorum.
(3) Canımı sıkkan şeylere bile artık kızamıyorum.
- 11** (0) Başkalarıyla görüşme, konuşma isteğimi kaybetmedim.
(1) Eskisi kadar insanlarla birlikte olmak istemiyorum.
(2) Birileriyle görüşüp konuşmak hiç içimden gelmiyor.
(3) Artık çevremde hiç kimseyi istemiyorum.

- 12** (0) Karar verirken eskisinden fazla güçlük çekmiyorum.
(1) Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
(2) Eskiye kıyasla karar vermekte çok güçlük çekiyorum.
(3) Artık hiçbir konuda karar veremiyorum.
- 13** (0) Her zamankinden farklı göründüğümü sanmıyorum.
(1) Aynada kendime her zamankinden kötü görünüyorum.
(2) Aynaya baktığımda kendimi yaşlanmış ve çirkinleşmiş buluyorum.
(3) Kendimi çok çirkin buluyorum.
- 14** (0) Eskisi kadar iyi iş güç yapabiliyorum.
(1) Her zaman yaptığım işler şimdi gözümde büyüyor.
(2) Ufacık bir işi bile kendimi çok zorlayarak yapabiliyorum.
(3) Artık hiçbir iş yapamıyorum.
- 15** (0) Uykum her zamanki gibi.
(1) Eskisi gibi uyuyamıyorum.
(2) Her zamankinden 1-2 saat önce uyanıyorum ve kolay kolay tekrar uykuya dalamıyorum.
(3) Sabahları çok erken uyanıyorum ve bir daha uyuyamıyorum.
- 16** (0) Kendimi her zamankinden yorgun hissetmiyorum.
(1) Eskiye oranla daha çabuk yoruluyorum.
(2) Her şey beni yoruyor.
(3) Kendimi hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun ve bitkin hissediyorum.
- 17** (0) İştahım her zamanki gibi.
(1) Eskisinden daha iştahsızım.
(2) İştahım çok azaldı.
(3) Hiçbir şey yiyemiyorum.

- 18** (0) Son zamanlarda zayıflamadım.
(1) Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 2 kg verdim.
(2) Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 4 kg verdim.
(3) Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 6 kg verdim.
- 19** (0) Sağlığım ile ilgili kaygılarım yok.
(1) Ağrılar, mide sancıları, kabızlık gibi yakınmalarım oluyor ve bunlar beni tasalandırıyor.
(2) Sağlığımın bozulmasından çok kaygılanıyorum ve kafamı başka şeylere vermekte zorlanıyorum.
(3) Sağlık durumum kafama o kadar takılıyor ki, başka hiçbir şey düşünemiyorum.
- 20** (0) Sekse karşı ilgimde herhangi bir değişiklik yok.
(1) Eskisine oranla seксе ilgim az.
(2) Cinsel isteğim çok azaldı.
(3) Hiç cinsel istek duymuyorum.
- 21** (0) Cezalandırılması gereken şeyler yapığımı sanmıyorum.
(1) Yaptıklarımın dolayısıyla cezalandırılabilceğimi düşünüyorum.
(2) Cezamı çekmeyi bekliyorum.
(3) Sanki cezamı bulmuşum gibi geliyor.

Toplam BDÖ puanı:

ÖZGEÇMİŞ

01 Ocak 1989 tarihi, İstanbul doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimimi İstanbul'da tamamladıktan sonra Kültür Üniversitesi Psikoloji Bölümü'ne girdim. Bu bölümden 2012 yılında mezun oldum. 2012 yılından bu yana özel kliniklerde, psikolog yönetici ve eğitmen olarak görev yaptım; halen Haliç Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışıyorum. 2013 Güz döneminde Beykent Üniversitesi Klinik Psikoloji Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimime başladım.

Özel ilgi alanlarım kitap okumak, bilimsel araştırma yapmak, mesleksen içerikli yazılar yazmak, yurt dışında ve yurt içinde tarihi bölgeleri gezmek ve bisiklete binmektir.

Nigar ÇİÇEK